

Trafikskadenämnden

Protokoll fört vid möte med Trafikskadenämndens råd den 9 juni 2020

Närvarande

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

1 §

Mötet öppnas

Ordföranden förklarar rådsmötet öppnat och hälsar de närvarande välkomna.

2 §

Dagordningen

Dagordningen fastställs.

3 §

Justeringsmän

[REDACTED] och [REDACTED] utses till justeringsmän.

4 §

Anmälan av övriga frågor

██████████ anmäler en fråga som kommer att behandlas under p. 12.

5 §

Frågor om nämndens reglemente

██████████ redovisar innehållet i promemorian "Rättelse av uppenbar felskrivning i nämndens reglemente", bilaga 1 och 1.1.

Efter diskussion **beslutar** rådet om rättelse av reglementet enligt förslaget.

██████████ redovisar innehållet i Förtroendegruppens kommentarer till nämndens reglemente, bilaga 1.2.

Rådet har inget att invända mot kommentarerna och godkänner att de görs tillgängliga via Trafikskadenämndens hemsida.

6 §

Ersättning för förlust av värnpliktsförmåner

██████████ redovisar rapporten från sin enmansutredning, bilaga 2.

Efter diskussion **beslutar** rådet i enlighet med förslaget med den justeringen att de nya reglerna ska träda i kraft den 1 juli 2020.

7 §

Ersättning för nedsatt sexualfunktion

██████████ redovisar innehållet i rapporten "Översyn av ersättning för nedsatt sexualfunktion", bilaga 3.

Efter diskussion **beslutar** rådet i enlighet med förslaget.

8 §

Översyn av rådets nya arbetsordning

██████████ redovisar innehållet i promemorian "Förslag till justerad rutin vid tillsättande av arbetsgrupp i nämnden, bilaga 4 och 4.1.

Efter diskussion **beslutar** rådet att inte anta förslaget. Den tidigare fastställda ordningen bör behållas. Vid brådskande behov av att tillsätta en arbetsgrupp kan detta göras genom ett beslut per capsulam.

██████████ redovisar förslag till justeringar av rådets arbetsordning, bilaga 4.2 och 4.3, med den ändringen att det inte föreslås någon justering av texten under p. 5.2 "Beslut om arbetsgrupper".

Efter diskussion **beslutar** rådet att fastställa justeringarna.

9 §

Fastställande av nämndens verksamhetsberättelse 2019, bilaga 5 och 5.1

██████████ redogör för nämndens verksamhetsberättelse 2019.

Efter diskussion **beslutar** rådet att fastställa verksamhetsberättelsen.

10 §

Aktuella frågor inför rådsmötet i september 2020

██████████ informerar om att förslag till nämndledamöter för ordförandegruppen och konsumentrepresentanterna bör lämnas senast den 31 augusti 2020. Nästa rådsmöte kommer att hållas den 14 september 2020.

11 §

Information från kansliet

██████████ och ██████████ lämnar den information som framgår av bilaga 6.

Efter diskussion **beslutar** rådet att den arbetsgrupp som utredde frågan om ersättning för men vid ändrad invaliditet ska återuppta sitt arbete och utreda frågan om ersättning för men vid temporär invaliditet.

12 §

Övriga frågor

██████████ redovisar innehållet i fråga från Trygg-Hansa, bilaga 7.

██████████ redovisar innehållet i kansliets svar till Trygg-Hansa, bilaga 7.1.

Efter diskussion **beslutar** rådet att den arbetsgrupp som utredde frågan om arbete efter 65 år ska återuppta sitt arbete och behandla den fråga som Trygg-Hansa har framställt.

Nästa ordinarie rådsmöten kommer att hållas den 14 september 2020 och den 23 november 2020.

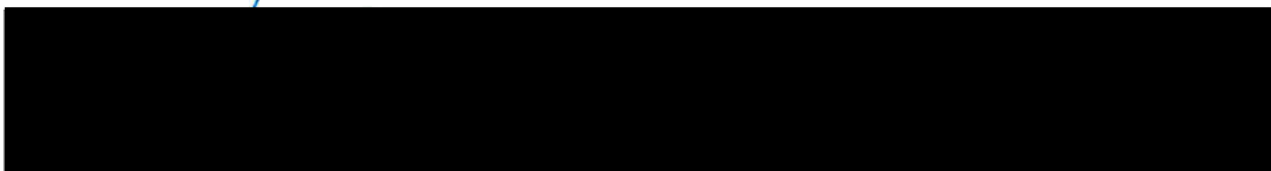
13 §

Mötet avslutas

 tackar de närvarande och förklarar rådsmötet avslutat.

Stockholm den 9 juni 2020

Vid protokollet:

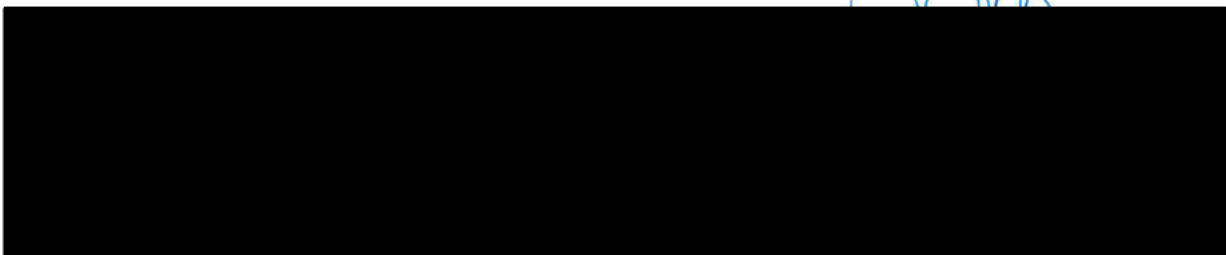

Justeras:

Stockholm den 17/6-20

Stockholm den 25/6-20

Stockholm den 22/6-20

Rättelse av uppenbar felskrivning i nämndens reglemente

Den 16 april 2020 beslutade regeringen att godkänna beslutet om ändring av nämndens reglemente. Kansliet fick beslutet cirka en månad senare och det nya reglementet publicerades bl.a. på nämndens hemsida. Kort tid därefter upptäckte en observant läsare att det nya reglementet innehöll en felskrivning i form av en felaktig hänvisning från 12 § till 2 § första stycket 1, där det rätteligen skulle ha hänvisats till 3 § första stycket 1.

Med hänsyn till att det är fråga om en uppenbar felskrivning som inte påverkar reglementets innehåll i sak föreslår vi att nämndens råd beslutar om rättelse av § 12 i reglementet så att den hänvisar till 3 § första stycket 1 istället för till 2 § första stycket 1.

Kansliet har varit i kontakt med företrädare för Trafikförsäkringsföreningen som inte har något att invända mot detta förslag. Kansliet har även varit i kontakt med regeringskansliet som meddelat att det inte finns några synpunkter på förslaget eller hur nämnden hanterar denna fråga.

Förslag till beslut

Rådet beslutar om rättelse av nämndens reglemente enligt ovan.

Utdrag ur Reglemente för Trafikskadenämnden

Denna lydelse av reglementet gäller från och med den 16 april 2020.

Avvisning

12 §

Nämnden ska avvisa en begäran om prövning enligt 2 3 § första stycket 1 om

1. sökanden inte har kontaktat det berörda försäkringsföretaget och försökt lösa frågan direkt med detta,
2. tvisten saknar grund eller inleds av okynne,
3. tvisten hanteras eller tidigare har hanterats av ett annat organ för alternativ tvistlösning eller av en domstol, eller
4. hanteringen av en sådan tvist skulle på annat sätt allvarligt hindra nämnden från att fungera effektivt.

Vad som sägs i första stycket 3 gäller inte om det andra tvistlösningsorganet är Personförsäkringsnämnden.

Trafikskadenämndens reglemente med kommentarer från Förtroendegruppen

Denna lydelse av reglementet gäller från och med den 16 april 2020.

Trafikskadenämndens uppgift

1 §

Trafikskadenämnden ska vara en oberoende och opartisk nämnd med uppgift att verka för en enhetlig och skälig personskadereglering inom trafikförsäkringen. Nämnden är den skaderegleringsnämnd som avses i 6 § trafikförsäkringsförordningen (1976:359).

Nämnden är också en sådan nämnd som avses i lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden.

Kommentar: Bestämmelsen har reviderats för att tydligare beskriva nämndens uppgift och dess ställning i förhållande till trafikförsäkringsföretagen och till andra intressenter.

Ett andra stycke har lagts till som upplyser om att nämnden, utöver de obligatoriska ärenden som framgår av 4 §, också prövar tvistiga ärenden enligt tvistlösningslagen.

Ändring av nämndens reglemente

2 §

Nämnden beslutar efter samråd med Trafikförsäkringsföreningen om ändringar av nämndens reglemente. Ändringar som påverkar kostnaderna för nämndens verksamhet ska godkännas av Trafikförsäkringsföreningen.

Regeringen godkänner nämndens reglemente och ändring av detta.

Kommentar: Bestämmelsen har utformats i avsikt att tydliggöra på vilket sätt olika institutioner har inflytande över nämndens reglemente.

Nämndens verksamhet

3 §

Nämnden avger rådgivande yttranden på begäran av

1. en skadad eller efterlevande i tvistig fråga enligt lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden om ersättning för personskada från trafikförsäkringen, eller
2. Trafikförsäkringsföreningen, om en skadad eller efterlevande som inte omfattas av 1, begärt prövning i fråga om ersättning för personskada eller
3. trafikförsäkringsföretag, eller Trafikförsäkringsföreningen (i det följande ”försäkringsföretag”) i sådan ersättningsfråga som framgår av 4 §.

På begäran av domstol eller myndighet avger nämnden yttranden i frågor om ersättning för personskada.

Nämnden behandlar inte frågor som prövas i eller har avgjorts av en domstol.

Kommentar: Som ett förtydligande har en hänvisning till tvistlösningslagen lagts till under första stycket 1.

Sista stycket uttrycker en begränsning av nämndens prövning som följer av tidigare praxis.

Obligatoriska frågor

4 §

Försäkringsföretag ska hämta in nämndens yttrande i ett ärende i fråga om

1. ersättning för inkomstförlust efter den akuta sjuktiden om förlusten för något år har uppgått till minst det prisbasbelopp som enligt 2 kap. 7 § socialförsäkringsbalken (2010:110) gäller för det år då skadan inträffat

2. ersättning efter den akuta sjuktiden för

- lyte
- bestående men
- inkomstförlust
- kostnader
- olägenheter eller
- särskilda olägenheter

om den medicinska invaliditetsgraden uppgår till minst tio procent.

Försäkringsföretag ska också hämta in nämndens yttrande i fråga om

1. ersättning till maka, make eller därmed jämställd person för förlust av underhåll, eller
2. rätt till omprövning enligt 5 kap. 5 § första stycket skadeståndslagen (1972:207).

Kommentar: I bestämmelsens andra stycke 2 har "rätt till" lagts till för att understryka att det är parternas eventuella rätt till omprövning i det aktuella fallet som ska prövas av nämnden som en obligatorisk fråga. De frågor som omfattas av bestämmelsens andra stycke 2 är när

1. försäkringsföretaget accepterat att den skadade har rätt till omprövning eller
2. försäkringsföretaget har avslagit den skadades begäran på den grunden att det inte föreligger en omprövningssituation enligt 5 kap. 5 § skadeståndslagen.

Om försäkringsföretaget har avslagit den skadades begäran på annan grund, t.ex. att försäkringsföretaget bedömt att det inte föreligger ett samband mellan den tillkommande arbetsförmågan och trafikolyckan, är det inte en obligatorisk fråga. I en sådan situation kan den skadade begära nämndens prövning genom att ansöka om tvistlösning.

Nämndens råd

5 §

Nämndens råd beslutar i viktigare frågor om nämndens verksamhet och i rättsliga frågor av principiell betydelse.

Rådet består av nämndens ordförande, fyra vice ordförande, fem representanter för konsumenterna och fem representanter för försäkringsföretagen.

De olika ledamotsgrupperna - ordförandegruppen, representanter för konsumenterna respektive representanter för försäkringsföretagen - utser inom sig ledamöter i rådet för en mandattid om två år.

Övriga bestämmelser om rådets arbete finns i arbetsordningen för rådet.

Kommentar: Den nya lydelsen medför ändringar i rådets funktion och arbetsformer. Syftet med de föreslagna ändringarna är att klarlägga rådets uppgift. Rådets funktion och arbetsformer framgår vidare av en ny arbetsordning för rådet.

Nämndens sammansättning

6 §

I nämnden ska finnas ett tillräckligt antal ledamöter, dock högst 70.

Utöver vad som sägs i första stycket kan nämnden begära att Finansinspektionen tillfälligt förordnar en eller två vice ordförande för högst sex månader.

Ordföranden och vice ordförandena ska vara eller ha varit ordinarie domare. Rådet beslutar om antalet vice ordförande.

Övriga ledamöter är följande.

1. Representanter för konsumenterna som ska ha ingående kunskaper och stor erfarenhet inom områden som berör arbetsmarknad, pensioner samt socialförsäkrings- och försäkringsfrågor.
2. representanter för försäkringsföretagen som ska ha ingående kunskaper och stor erfarenhet av personskadereglering.

Rådet beslutar vilka organisationer som kan nominera representanter för konsumenterna. Antalet representanter och fördelningen mellan de olika organisationerna beslutas också av rådet.

Antalet representanter för försäkringsföretagen och fördelningen av dessa mellan försäkringsföretagen beslutas av Trafikförsäkringsföreningens styrelse.

Regeringen förordnar nämndens ordförande. Finansinspektionen förordnar övriga ledamöter.

Nämndens råd lämnar förslag till Finansinspektionen på vice ordförande och representanter för konsumenterna.

Trafikförsäkringsföreningens styrelse lämnar förslag till Finansinspektionen på representanter för försäkringsföretagen efter nominering av försäkringsföretagen.

Kommentar: I tredje stycket har beskrivningen av vilken erfarenhet som krävs av en vice ordförande ändrats till det som följer av gällande praxis.

De organisationer som enligt bestämmelsens äldre lydelse föreslog representanter för konsumenterna namnges inte längre. I stället framgår det av femte stycket att det är rådet som beslutar vilka organisationer som kan föreslå detta. Syftet med ändringen är att möjliggöra för även andra organisationer än de nuvarande att föreslå konsumentrepresentanter som ledamöter.

De två sista styckena har ändrats och det är nu rådet som föreslår vice ordförande och representanter för konsumenterna till Finansinspektionen samt Trafikförsäkringsföreningens styrelse som föreslår representanter för försäkringsföretagen.

7 §

Ordföranden, vice ordförandena och konsumentrepresentanterna får inte vara anställda eller ha uppdrag hos försäkringsgivare som bedriver trafikförsäkringsverksamhet.

En ledamot som är anställd i ett försäkringsföretag får inte delta i behandlingen av en fråga som rör det försäkringsföretaget.

För nämndens ledamöter samt för sakkunniga som fått i uppdrag av nämnden att yttra sig i ett ärende gäller samma jävsregler som i 16 och 17 §§ förvaltningslagen (2017:900).

Kommentar: Ingen ändring i sak.

8 §

Ledamöter förordnas för högst tre år. Avgår en ledamot under förordnandetiden ska en ny ledamot förordnas för återstående tid.

Kommentar: Ingen ändring i sak.

Nämndens sammanträden

9 §

Vid sammanträde i nämnden deltar två ledamöter som avses i 6 § tredje stycket, två representanter för konsumenterna och två representanter för försäkringsföretagen.

Om ärendets svårighetsgrad inte kräver prövning enligt första stycket kan det prövas av en ordförande, en representant för konsumenterna och en representant för försäkringsföretagen.

Om det vid ett sammanträde enligt andra stycket inte uppnås enighet eller om det i övrigt finns skäl ska ärendet hänskjutas till sammanträde med den sammansättning som anges i första stycket.

Ordföranden, vice ordförande eller den som ordföranden förordnar får besluta att avvisa eller avskryva ett ärende.

Om en annan ledamot än ordföranden vid sammanträdet får förhinder inför ett sammanträde som avses i första stycket är nämnden ändå beslutför om

1. lika många representanter för konsumenterna som för försäkringsföretagen ingår i nämnden,
2. minst tre av fyra eller fyra av fem ledamöter är ense om yttrandet och
3. ärendet som ska prövas inte innehåller någon fråga av principiell betydelse.

Kommentar: Svårighetsgraden på de ärenden som nämnden prövar har ökat under senare år och det är numera bara undantagsvis som ett ärende kan betecknas som enkelt.

Vidare kan en beskrivning av ett ärende som "av enklare beskaffenhet" missuppfattas och felaktigt tolkas som att det innebär en mera schematisk prövning av det aktuella ärendet

Därför har "ärenden av enklare slag" i bestämmelsens andra stycke ersatts med föreslagen lydelse.

I sista stycket 3 har "yttrandet" ersatts med "den fråga som ska prövas" för att förtydliga att det är frågor och inte yttranden som kan vara av principiell betydelse.

Nämndens beslut

10 §

Som nämndens beslut gäller den mening som majoriteten av ledamöterna företräder.

Vid lika röstetal har ordföranden vid sammanträdet utslagsröst.

Kommentar: Ingen ändring.

Rättelse eller ny prövning

11 §

Om nämnden finner att ett yttrande innehåller någon felaktighet eller brist till följd av nämndens eller någon annans skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende, får nämnden besluta om rättelse eller komplettering.

En fråga som har prövats av nämnden kan prövas på nytt av nämnden om en omständighet som skulle ha varit av betydelse för bedömningen varit okänd för nämnden vid det tidigare beslutstillfället.

Innan beslut om rättelse eller ny prövning fattas ska parterna ha fått tillfälle att yttra sig om det inte är obehövt.

Kommentar: Bestämmelsen har förtydligats och justerats i fråga om vilka möjligheter nämnden har att besluta om rättelse, komplettering och ny prövning.

Avvisning

12 §

Nämnden ska avvisa en begäran om prövning enligt 3 § första stycket 1 om

1. sökanden inte har kontaktat det berörda försäkringsföretaget och försökt lösa frågan direkt med detta,
2. tvisten saknar grund eller inleds av okynne,
3. tvisten hanteras eller tidigare har hanterats av ett annat organ för alternativ tvistlösning eller av en domstol, eller
4. hanteringen av en sådan tvist skulle på annat sätt allvarligt hindra nämnden från att fungera effektivt.

Vad som sägs i första stycket 3 gäller inte om det andra tvistlösningsorganet är Personförsäkringsnämnden.

Kommentar: Ingen ändring i sak.

Sekretess

13 §

Sekretess gäller i fråga om enskildas förhållanden i ett ärende som hanteras i nämnden.

Kommentar: Ingen ändring i sak.

Nämndens kansli, arvoden och kostnader

14 §

Nämnden biträds av ett kansli som leds av en kanslichef.

Nämndens föredragande ska ha avlagt juristexamen. Ordföranden kan medge dispens från denna regel.

Ordföranden beslutar vem som får föredra ärenden i nämnden.

Kommentar: Ingen ändring i sak.

15 §

Regeringen fastställer arvode till ordföranden. Finansinspektionen fastställer arvode till vice ordförandena och representanterna för konsumenterna.

Kommentar: I praktiken har det inte fungerat på det sätt som det var tänkt i fråga om vem som beslutar om ersättning till representanterna för försäkringsföretagen. I stället för att Trafikförsäkringsföreningen har beslutat om ersättning har i själva verket bolagen själva beslutat om ersättning till de egna representanterna. Den tidigare bestämmelsen i andra stycket har därför tagits bort.

16 §

Trafikförsäkringsföreningen bekostar nämndens verksamhet.

Kommentar: Ingen ändring.

Till Trafikskadenämndens råd

Maj 2020

Fråga om ersättning för förlust av värnpliktsförmån

Undertecknad har haft i uppdrag att utreda inkomstunderlaget för värnpliktiga efter år 2015. Som framgår nedan har det skett stora förändringar inom civilförsvaret de senaste åren medan det schabloniserade beloppet för inkomstförlust har legat i stort sett stilla sedan år 2012. Det finns sålunda behov av en övergripande översyn.

Allmänt om värnplikten

Värnplikt i Sverige infördes 1901 och är tillsammans med civilplikt och allmän tjänsteplikt en del av totalförsvarsplikten. Den 16 juni 2009 fattades beslut om att låta värnplikten i Sverige vila i fredstid, vilket trädde i kraft den 1 juli 2010. Att värnplikten blev vilande medförde att man i praktiken avskaffade värnpliktsförsvaret och ersatte detta med ett yrkesförsvär. De sista som kallades in i värnplikt 2010 ryckte ut från grundutbildningen i mitten av 2011.

Efter att ha varit vilande återupptogs en del av värnplikten 2014, då redan krigsplacerade kunde kallas till repetitionsutbildningar. Från 2018 utökades värnplikten och nu mönstras årligen ett stort antal 18-åriga män och kvinnor för militär grundutbildning enligt lagen om totalförsvarsplikt.

Utbildningens längd är mellan fyra och elva månader. Den första delen utgörs av så kallad grundläggande militär utbildning (GMU) och pågår i tre månader. Den följs av en befattningsutbildning (BU) på mellan en och åtta månader. Längden på utbildningen varierar beroende på befattningen.

Ersättning för förlorad värnplikt

Om en värnpliktig inte kan genomföra sin utbildning på grund av sina skadebesvär lämnas ersättning från trafikförsäkringen för uteblivna värnpliktsförmåner. Ersättningen lämnas under ersättningsposten inkomstförlust, trots att underlaget består dels av förlust av inkomster (dagpenning m.m.) dels förlust av kostnadsersättningar (fri kost m.m.).

År 1989 lät rådet utreda frågan om värnpliktsförmånernas storlek. Av utredningen framgick att förmånerna borde kunna skattas till 45 – 50 000 kr för år eller före skatt till ca 70 000 kr för år i dåvarande penningvärde.

I anledning av reformen 2009 tillsatte rådet i september 2009 en arbetsgrupp med uppdraget att se över frågan om ersättning för uteblivna värnpliktsförmåner. Vid den tidpunkten hade ersättningsbeloppet om 70 000 kr legat still sedan 1989. Arbetsgruppen fann att ersättningsbeloppet inte var tillräckligt och att beloppet sålunda borde höjas och föreslog följande inkomstunderlag.

70 000 kr för år till och med den 31 december 1994.
95 000 kr för år från och med den 1 januari 1995 till och med den 31 december 2001.
185 000 kr för år från och med den 1 januari 2002 till och med den 30 juni 2010.
52 000 kr från och med den 1 juli 2010 under den tre månader långa grundutbildningen.

Efter grundutbildningen kunde soldaten bli anställd och inkomstunderlaget borde då bestämmas på sedvanligt sätt. Arbetsgruppens förslag godtogs vid rådsmöte den 7 juni 2010.¹

Vid rådsmötet den 7 juni 2010 beslutades också att frågan om anpassning av inkomstunderlaget till förändringar i penningvärdet ska prövas av rådet i december varje år. Vidare beslutades att till varje möte skulle uppgifter inhämtas från Försvarsmakten avseende uppgifter om kostnadsersättning, fullföljandepremie och förplägnadsersättning.

I anledning av ändring av förmåner föreslog en utredare till rådssammanträdet i november 2011 att inkomstunderlaget skulle fastställas till 33 000 kr för år 2012 under den tre månader långa grundutbildningen. Förslaget fastställdes av rådet.

Inkomstunderlaget för år 2015 fastställdes av rådet i november 2014 till samma belopp som för år 2012 - dvs. 33 000 kr. Vid den tidpunkten utgick inte någon utbildningspremie såsom varit aktuellt tidigare, den togs bort under en tid och återinfördes först år 2018, och fri förplägnad utgick bara för de helgdagar som den värnpliktige faktiskt stannade kvar på utbildningsområdet. Inkomstunderlaget beräknades enligt följande.

Kostnadsersättning 4 500 kr x 3 månader	13 500 kr
Fri förplägnad 65 kr x 15 dagar	975 kr
Fri inkvartering m.m.	12 866 kr
Totalt	ca 27 000 kr
Inklusive skatt, avrundat	33 000 kr (för perioden)

Av underlaget avsåg 12 866 kr förlorade förmåner för fri inkvartering, fri hälso- och sjukvård, fria kläder, fria resor i lokaltrafiken och olycksfallsförsäkring under en grundutbildning om tre månader. Vid tidpunkten för rådets beslut gick grundutbildningen inom försvaret igenom en större förändring varför inkomstunderlaget fastställdes preliminärt i avvaktan på att den skulle bli klar.

Den 30 november 2015 beslutade rådet att inkomstunderlaget för den militära grundutbildningen från och med 2016 ska beräknas utifrån de faktiska omständigheterna som oskadad.

Förmåner

Den som gör värnplikten har numera rätt till följande förmåner.

¹ Fråga om ersättning för förlust av värnpliktsförmån, bilaga G.

- Dagersättning och utbildningspremie.
- Ersättning för mat under lediga dagar.
- Fri mat.
- Fritt boende.
- Fri hälso- och sjukvård.
- Fria resor till och från hemmet vid ledighet, in- och uttryckning.
- Arbetskläder.
- Olycksfallsförsäkring.

Dagersättning lämnas med 146 kr per dag, ca 4 380 kr per månad. Dagersättningen höjdes den 17 augusti 2017 från 72 kr per dag till nuvarande nivå.

Utbildningspremien är lika stor som den totala dagersättningen som den värnpliktige fått under utbildningen. Har den värnpliktige till exempel haft inkomst med 4 380 kr per månad under 9 månader så blir utbildningspremien 39 420 kr.

Förmånsvärdet för fri mat var 245 kr per dag för år 2020 och ersättningen för mat under lediga dagar 75 kr (samma belopp sedan 2017). Antal lediga dagar per månad är åtta. ²

Uppräkning av värnpliktsförmåner

Vid rådsmötet den 7 juni 2010 beslutade rådet också dels att nämnden även fortsättningsvis ska använda ett beräkningssystem som följer konsumentprisindex (KPI) årsvis, dels att ett genomsnittligt KPI för samtliga månader under perioden november – oktober före fastställelseåret ska användas vid fastställandet av hjälptabellerna. Det uppskattade beloppet för fri inkvartering, fri hälso- och sjukvård, fria kläder, fria resor i lokaltrafiken och olycksfallsförsäkring skulle alltså följa utvecklingen av KPI på samma sätt som nämndens hjälptabeller. Det synes saknas anledning att använda ett annat beräkningssätt vid uppräkning av vissa värnpliktsförmåner för åren 2016 - 2020. Uppräknade (nedräknat för år 2016) med KPI³, utifrån år 2015 års förmånsbelopp 12 866 kr, kan följande belopp fastställas för förlorade förmåner för fri inkvartering, fri hälso- och sjukvård, fria kläder, fria resor i lokaltrafiken och olycksfallsförsäkring.

- 2016 – 12 739 kr (nedräknat med 0,099)
- 2017 – 12 832 kr (uppräknat med 0,731)
- 2018 – 13 057 kr (uppräknat med 1,755)
- 2019 – 13 308 kr (uppräknat med 1,921)
- 2020 – 13 550 kr (uppräknat med 1,821)

² Samtliga uppgifter har inhämtats från Rekryteringsmyndigheten.

³ Enligt protokoll från Rådssammanträden den 15 november 2016 bil. 6, den 14 november 2017 bil. 3, den 14 november 2018 bil. 3 och den 14 november 2019 bil. 4.

Beräkning av inkomstunderlag för tiden efter 2015 under GMU/BU 4 månader

Beräkningarna har gjorts utifrån ett antagande om 31 dagar per månad.

Vid beräkningen av skatteeffekten har tillämpats den metod som framkommer av Trafikskadenämndens sammanställning "Lathund i fråga om vissa ersättningsbelopp" avseende skattefri AGS-ersättning. Inkomstunderlaget samordnas på sedvanligt sätt med faktiska inkomster.

År 2016

Dagersättning	72 kr per dag x 4 månader = 8 928 kr
Fri mat	220 kr x 23 dagar x 4 månader = 20 240 kr
Mat under lediga dagar	75 kr x 8 dagar per månad x 4 månader = 2 400 kr Förmåner 12 739 kr ./ 3 x 4 månader = 16 985 kr
Totalt:	48 553 kr
Inklusive skatt, avrundat	$48\,553 \times 1,0 = \underline{\underline{48\,600\text{ kr för perioden}}}$

År 2017 för tiden 2017-01-01 – 2017-08-16

Dagersättning	72 kr per dag x 4 månader = 8 928 kr
Fri mat	225 kr x 23 dagar x 4 månader = 20 700 kr
Mat under lediga dagar	75 kr x 8 dagar per månad x 4 månader = 2 400 kr
Förmåner	12 832 kr ./ 3 x 4 månader = 17 109 kr
Totalt:	49 137 kr
Inklusive skatt, avrundat	$49\,137 \times 1,0 = \underline{\underline{49\,200\text{ kr för perioden}}}$

År 2017 för tiden 2017-08-17 – 2017-12-31

Dagersättning	146 kr per dag x 4 månader = 18 104 kr
Fri mat	225 kr x 23 dagar x 4 månader = 20 700 kr
Mat under lediga dagar	75 kr x 8 dagar per månad x 4 månader = 2 400 kr
Förmåner	12 832 kr ./ 3 x 4 månader = 17 109 kr
Totalt:	58 313 kr
Inklusive skatt, avrundat	$58\,313 \times 1,0 = \underline{\underline{58\,400\text{ kr för perioden}}}$

År 2018

Dagersättning	146 kr per dag x 4 månader = 18 104 kr
Fri mat	235 kr x 23 dagar x 4 månader = 21 620 kr
Utbildningspremie	18 104 kr
Mat under lediga dagar	75 kr x 8 dagar per månad x 4 månader = 2 400 kr
Förmåner	13 057 kr ./ 3 x 4 månader = 17 409 kr
Totalt:	77 637 kr
Inklusive skatt, avrundat	$77\,637 \times 1,25 = \underline{\underline{97\,100\text{ kr för perioden}}}$

År 2019

Dagersättning	146 kr per dag x 4 månader = 18 104 kr

Fri mat	245 kr x 23 dagar x 4 månader = 22 540 kr
Utbildningspremie	18 104 kr
Mat under lediga dagar	75 kr x 8 dagar per månad x 4 månader = 2 400 kr
Förmåner	13 308 kr ./ 3 x 4 månader = 17 744 kr
Totalt:	78 892 kr
Inklusive skatt, avrundat	78 892 kr x 1,25 = <u>98 700 kr för perioden</u>

År 2020

Dagersättning	146 kr per dag x 4 månader = 18 104 kr
Fri mat	245 kr ⁴ x 23 dagar x 4 månader = 22 540 kr
Utbildningspremie	18 104 kr
Mat under lediga dagar	75 kr x 8 dagar per månad x 4 månader = 2 400 kr
Förmåner	13 550 kr ./ 3 x 4 månader = 18 067 kr
Totalt:	<u>79 215 kr</u>
Inklusive skatt, avrundat	79 215 kr x 1,25 = <u>99 100 kr för perioden</u>

Förslag gällande beräkning av inkomstunderlag för tiden 2016-01-01 – 2020-12-31

Inkomstunderlaget omfattar en grundutbildningsperiod om fyra månader inklusive skatt.

År 2016 bör inkomstunderlaget fastställas till 48 600 kr.

Perioden 2017-01-01 – 2017-08-16 bör inkomstunderlaget fastställas till 49 200 kr.

Perioden 2017-08-17 – 2017-12-31 bör inkomstunderlaget fastställas till 58 400 kr.

År 2018 bör inkomstunderlaget fastställas till 97 100 kr.

År 2019 bör inkomstunderlaget fastställas till 98 700 kr.

År 2020 bör inkomstunderlaget fastställas till 99 100 kr.

Förslag gällande beräkning av inkomstunderlag från och med år 2021

Dagersättningen har inte höjts sedan 2017 och någon höjning är inte planerad. Ersättning för förlorade förmåner räknas sedan tidigare upp (eller ned) med KPI. Förmånsvärdet för fri mat har de senaste åren ökat med fem till tio kronor per år eller varit oförändrat från ett år till ett annat. Mot den bakgrunden föreslås att inkomstunderlaget för tiden efter år 2020 fastställs med årlig uppräknings med KPI. Det uppskattade beloppet för fri inkvartering, fri hälso- och sjukvård, fria kläder, fria resor i lokaltrafiken och olycksfallsförsäkring behöver då inte fastställas särskilt av rådet i november varje år. I det fall KPI skulle innebära en nedräkning bör inkomstunderlaget lämnas oförändrat.

Ikraftträdande

Beslutet gäller ärenden som prövas i nämnden efter rådsmötet den 9 juni 2020.

⁴ Oförändrat belopp jämfört med 2019.

Översyn av ersättning för nedsatt sexualfunktion

Arbetsgruppens uppdrag

Trafikskadenämnden har beslutat att tillsätta en arbetsgrupp för att se över frågan om ersättning för nedsatt sexualfunktion till följd av en trafikolycka. Översynen omfattar frågan om ersättning för både kvinnor och män.

Arbetsgruppen har fått i uppdrag att utreda följande frågeställningar (1-4). Arbetsgruppen har varit oförhindrad att ta upp även andra frågor som kan vara av intresse inom detta område.

1. Enligt det medicinska tabellverket p. 2.1.8 motsvarar total förlust av sexuell förmåga på grund av endokrin skada, ryggmärgsskador, skada på bäckennerver eller deras rötter, anatomiska skador på bäcken och genitalorgan eller omfattande buktrauma en invaliditetsgrad om 30 procent. Däremot ska sexuella besvär efter hjärnskada ej beaktas separat om hypofysfunktionen är oskadd. De sexuella symtomen ska då beaktas tillsammans med övriga psykiska symtom.

Tolkningen av texten i tabellverket har gett upphov till följande frågor som bör utredas:

- a. Vad krävs för att funktionsnedsättningen ska bedömas uppfylla kravet på "total förlust av sexuell förmåga" hos män? Hur värderas en delvis nedsatt sexualfunktion?
- b. Vad krävs för att funktionsnedsättningen ska bedömas uppfylla kravet på "total förlust av sexuell förmåga" hos kvinnor? Hur värderas en delvis nedsatt sexualfunktion?
- c. Om hypofysfunktionen är oskadad och de sexuella symtomen efter en hjärnskada ska beaktas tillsammans med övriga psykiska besvär kan följden bli att invaliditetsgraden blir lägre än om den nedsatta sexualfunktionen skulle bedömts på vanligt sätt. Hur bedöms den sexuella funktionsnedsättningen efter en hjärnskada?

2. Sedan Trafikskadenämndens råds beslut den 2 december 2003 har patentet för flera läkemedel mot erektil dysfunktion löpt ut och dessa läkemedel blivit billigare. Bör bedömningen av kostnadsersättningen för sådana läkemedel göras på samma sätt som för andra läkemedel? Vilken inverkan på bedömningen har det förhållandet att vissa läkemedel mot erektil dysfunktion omfattas av högkostnadsskyddet och andra inte gör det?

3. Om den skadade får ersättning för men motsvarande total förlust av sexualfunktion, dvs. utifrån en invaliditetsgrad om 30 procent, kan han eller hon då även få ersättning för kostnader för att lindra den funktionsnedsättningen? Jfr Svea hovrätts dom den 27 mars 2015 i mål B 4641-14.

4. Bör den nedsatta sexualfunktionen accepteras som orsakad av skadan om trafikolyckan i sig inte har medfört en sådan skada utan den är en biverkan av medicinering till följd av en annan skada som trafikolyckan har orsakat?

I arbetsgruppen ingår [REDACTED] (ordförande), [REDACTED],
[REDACTED] (sekreterare) och [REDACTED] (sekreterare).

1 a-b. Vad krävs för att funktionsnedsättningen ska anses uppfylla kravet på "total förlust av sexuell förmåga" hos män respektive kvinnor samt hur värderas en delvis nedsatt sexualfunktion?

Bakgrund och utredning

Det medicinska tabellverket "Gradering av medicinsk invaliditet - skador" (i fortsättningen tabellverket) ges ut av Svensk Försäkring. Det har reviderats vid flera tillfällen. 1996 års tabellverk medförde en stor förändring jämfört med tidigare genom att total medicinsk invaliditet, 100 procent, ansågs föreligga först när situationen är den att ingen kroppsfunktion finns kvar. Tabellverket har därefter reviderats 2004 och 2013.

Enligt tabellverket är det endast funktionsförmågan som har betydelse för graderingen. Procenttalen i tabellen är värden för total förlust eller funktionsdefekt inom angiven anatomisk struktur, det s.k. ramvärdet. Om funktionsbortfallet inte är totalt ska invaliditetsgraden utgöra en andel av ramvärdet. Ramvärdet för medicinsk invaliditet avseende total förlust av sexualfunktion motsvarar 30 procents invaliditet.

Utformningen av tabellverkets p. 2.1.7 och 2.1.8 har bl.a. gett upphov till frågor om vad som krävs för att en funktionsnedsättning ska bedömas motsvara total förlust av sexuell förmåga hos män respektive kvinnor och hur en delvis nedsatt sexualfunktion bör bedömas. För att kunna besvara dessa frågor har arbetsgruppen hämtat in utlåtanden från [REDACTED], professor i urologi och [REDACTED], docent och specialist i gynekologi och sexologi.

[REDACTED] har uppgett att ett totalt bortfall av sexuell förmåga för män innebär frånvaro av sexuell lust (libido) samt total oförmåga att erhålla erektion och uppnå orgasm. Totalt

utslagen sexualfunktion är dock ovanligt och kan uppträda vid kastration, dvs. upphävd funktion av manligt könshormon, hjärnskador, tetraplegier och cervikala lesioner. Det kan också uppträda vid långvarigt bruk av vissa centralt verkande läkemedel av typen opiater, t.ex. framtvingat av kroniskt smärttillstånd på grund av skador efter en trafikolycka, och även vissa antidepressiva och andra psykiatriska medel. Diabetes, hjärtkärlsjukdom och obesitas kan alla vara konkurrerande faktorer till nedsatt sexualfunktion. Dessa faktorer är också relaterade till ålder. Ålder som enskild faktor vid nedsatt sexualfunktion är svårbedömd då variationen är mycket stor. Det är ovanligt att en trafikolycka leder till en helt nedsatt sexualfunktion. En person som har drabbats av en nervskada och har en oförmåga att känna lust, få orgasm och erektion kan närma sig en total förlust av sexuell förmåga. En skada, sjukdom eller störning i någon del kan medföra att den totala sexualiteten slås ut eftersom funktionerna är starkt associerade men kan i regel behandlas med läkemedel.

██████████ har uppgett att ett totalt bortfall av sexuell förmåga för kvinnor innebär en total förlust av förmåga till omslutande samlag i kombination med total förlust av förmåga att utlösa orgasm, samt total förlust av förmåga att utlösa orgasm ensamt. Detta under förutsättning att personen tidigare har haft orgasmförmåga. Sexualfunktionen hos kvinnor är ett biologiskt, psykologiskt och socialt fenomen där det kan vara svårt att särskilja de olika delarna. För en total nedsättning av den sexuella funktionen krävs att psykologisk och fysiologisk utredning har visat att samtliga funktioner är utslagna.

1c. Hur ska sexuella besvär efter hjärnskada bedömas?

Bakgrund och utredning

I det medicinska tabellverkets p. 2.1.7 under rubriken ryggmärgsskador anges att total förlust av sexualfunktion motsvarar 30 procents invaliditet. I p. 2.1.8 första stycket under rubriken övriga skadeföljder anges att total förlust av sexuell förmåga på grund av endokrin skada, ryggmärgsskador (se 2.1.7), skada på bäckennerver eller deras rötter, anatomiska skador på bäcken och genitalorgan eller omfattande buktrauman motsvarar 30 procents invaliditet. I p. 2.1.8 andra stycket anges att sexuella besvär efter hjärnskada ej skall beaktas separat om hypofysfunktionen är oskadd. De sexuella symtomen skall då beaktas tillsammans med övriga psykiska symtom.

Utformningen av det medicinska tabellverket har gett upphov till frågan hur sexuella besvär efter en hjärnskada ska bedömas. Om hypofysfunktionen är oskadad och de sexuella symtomen efter en hjärnskada ska beaktas tillsammans med övriga psykiska symtom kan följden bli att invaliditetsgraden blir lägre än om den nedsatta sexualfunktionen skulle ha bedömts på vanligt sätt. Det är även oklart vad som förstås med ”övriga psykiska symtom” och hur bedömningen ska göras om det inte finns några sådana symtom.

För att kunna besvara frågan har arbetsgruppen rådfrågat [REDACTED], nämndens sakkunnigläkare i neurologi och [REDACTED], specialistläkare i psykiatri. Läkarna har uppgett att de inte förstår innebörden av skrivningen samt att den bör utredas vidare och eventuellt tas bort. Arbetsgruppen har även tillskrivit Svensk Försäkring för att få en redogörelse för bakgrunden till att texten i tabellverket utformades på aktuellt sätt. Svensk Försäkring har vidarebefordrat frågan till Personskadekommittén (PSK) som därefter har svarat arbetsgruppen att de saknar kunskap om bakgrunden till varför den aktuella punkten i tabellverket har utformats på det sätt som skett och vilka överväganden som gjordes.

Arbetsgruppen har kommunicerat den inkomna utredningen avseende direktivets fråga 1 a-c med försäkringsbolagens representanter i Trafikskadenämndens råd. Det har under arbetets gång kommit till arbetsgruppens kännedom att Svensk Försäkring avser att göra en översyn av tabellverket i vissa delar.

Arbetsgruppens överväganden och förslag beträffande p. 1 a-c

Det medicinska tabellverket ges ut av Svensk Försäkring. Arbetsgruppen finner att det inom ramen för arbetsgruppens arbete för närvarande inte är möjligt att besvara frågorna i direktivet p. 1 a-c. Frågorna bör istället först lämpligen ses över och behandlas vid den översyn av det medicinska tabellverket som kommer att göras av Svensk Försäkring. Det är vid den översynen även nödvändigt att få ett klagörande i frågan hur det stycke i tabellverket som behandlar nedsatt sexualfunktion vid hjärnskada där hypofysfunktionen är oskadad ska förstås. Det är olyckligt om tabellverket innehåller instruktioner för gradering av medicinsk invaliditet där det föreligger osäkerhet hur instruktionerna ska tillämpas. Det kan i sådana fall också ifrågasättas om den aktuella skrivningen bör behållas.

På förslag från arbetsgruppen har Trafikskadenämndens råd den 25 november 2019 beslutat att tillskriva Svensk Försäkring med önskemål om att en översyn görs av p. 2.1.7 och p. 2.1.8 i tabellverket och att det då utreds om tabellverket bör kompletteras och förtydligas så att det framgår vad som krävs för att funktionsnedsättningen ska bedömas uppfylla kravet på total förlust av sexuell förmåga hos män respektive kvinnor och hur en delvis nedsatt sexualfunktion bör graderas. Svensk Försäkring har även ombetts att utreda om p. 2.1.8 andra stycket i tabellverket bör behållas, justeras eller inordnas i total förlust av sexuell förmåga under p. 2.1.8 första stycket.

Arbetsgruppen har fått information om att Svensk Försäkring (Personskadekommittén) kommer att beakta Trafikskadenämndens frågor i sitt arbete med det medicinska tabellverket.

Arbetsgruppen anser att dess arbete med att besvara p. 1 a-c i direktivet härmed är slutfört. Om det finns önskemål är arbetsgruppen beredd att återuppta sitt arbete i dessa delar efter det att Svensk Försäkring har slutfört sitt arbete med översyn av tabellverket.

2. Bör bedömningen av kostnadsersättningen för läkemedel mot erektil dysfunktion göras på samma sätt som för andra läkemedel? Vilken inverkan på bedömningen har det förhållandet att endast vissa läkemedel omfattas av högkostnadsskyddet?

3. Kan en skadad som fått ersättning för men motsvarande total förlust av sexualfunktion, dvs. utifrån en invaliditetsgrad om 30 procent, även få ersättning för kostnader för att lindra den funktionsnedsättningen? Jfr Svea hovrätts dom den 27 mars 2015 i mål B 4641-14.

Bakgrund och utredning

Trafikskadenämndens råd har den 2 december 2003 beslutat att ersättning för kostnader inte bör ges för potenshöjande läkemedel i de fall där den skadades impotens kan kompenseras genom intag av sådant läkemedel. I dessa fall ska invaliditeten istället anges till 30 procent, som vid full impotens. Samma sak bör, enligt nämndens praxis, gälla i de fall den skadades sexualfunktion är delvis nedsatt men blir avhjälpd med potenshöjande läkemedel. Kostnaderna för potenshöjande läkemedel ersätts därmed inom ramen för utgående ersättning för men. Bakgrunden till beslutet var att det inte ansågs lämpligt att nämnden bedömde frågan i vad mån yrkad kostnad för potenshöjande läkemedel var nödvändig och skälig. Nämnden har senare funnit att en förutsättning för att rådsbeslutet ska bli tillämpligt är att den skadade har en kostnad för läkemedlet. Så är t.ex. inte fallet om merkostnadsersättning (tidigare handikappersättning) har beviljats till följd av kostnaden.

Arbetsgruppen har frågat [REDACTED] vilka läkemedel som används vid behandling av erektil dysfunktion. Han har uppgett att det finns perorala läkemedel för erektil dysfunktion som kan intas varje dag. Medicinerna finns även som generika. Det finns också läkemedel som intas vid behov, i samband med sexuell aktivitet. Den omständigheten att det numera är möjligt att använda generika har medfört minskade kostnader både vid daglig- och behovsbehandling. Dessa läkemedel ingår inte i högkostnadsskyddet. Det finns även lokalt verkande preparat som tillförs penis svällkroppar genom injektion eller som appliceras lokalt som stift som införs i urinröret. Denna behandling används då de perorala behandlingarna är otillräckliga eller när penis innervation är utslagen. Dessa lokalt verkande erektionshjälpmedel ingår i högkostnadsskyddet. Det är mycket svårt att ge några riktlinjer för vad som kan anses vara ett normalt användande av läkemedel mot erektil dysfunktion.

██████████ har uppgett att det idag inte finns något läkemedel som kan användas vid nedsatt sexualfunktion hos kvinnor. Läkemedel som har utprovats på män för att öka genomblödningen i svällkropparna kan användas på kvinnor men har inte visat sig ha samma effekt på kvinnor som på män. Många kvinnor använder östrogen lokalt eller peroralt för att förbättra slemhinnetjockleken och fuktigheten i slidan, men effekten är inte kopplad till tändning/lubrikation. Vid sexuell tändning svullnar och fuktas slemhinnan utan att östrogenreceptorerna är inblandade. Östrogen kan dock göra att kvinnan känner mindre obehag från underlivet och därmed blir mer motiverad för sexuell aktivitet. Östrogen omfattas av högkostnadsskyddet.

Arbetsgruppen har försökt utreda kostnaderna för olika läkemedel, men funnit att dessa varierar kraftigt beroende på sort, tillverkare, antal i förpackningen mm.

Arbetsgruppen har frågat Försäkringskassan vilka överväganden som görs när begäran om ersättning för potenshöjande läkemedel ligger till grund för beslut om merkostnadsersättning/handikappersättning. Försäkringskassan har angett att ersättning kan lämnas för potenshöjande läkemedel om det rör sig om en skälig merkostnad som uppkommit till följd av funktionsnedsättningen. Ersättning lämnas inte alltid med det belopp som anges i ansökan. Det görs en individuell prövning av rätten till ersättning och det är därför inte möjligt för Försäkringskassan att generellt uttala sig om en viss typ av läkemedel kan godtas som merkostnad. Vid bedömningen av om en merkostnad är skälig tas hänsyn till den enskildes livssituation och vad som är skäligt kan variera från fall till fall med hänsyn till den enskildes förutsättningar. I propositionen 2017/18:190 lyfter regeringen särskilt fram två grundläggande aspekter vid bedömningen av om en merkostnad är skälig, kostnadens storlek och de val eller livsvanor som en person har. De överväganden Försäkringskassan gör för att avgöra om ersättning för potenshöjande läkemedel bör utgå, är samma överväganden som Försäkringskassan gör vid ställningstagande till samtliga yrkanden om merkostnader. Försäkringskassan tar ställning till om det finns ett orsakssamband mellan en persons funktionsnedsättning och den uppkomna merkostnaden och om merkostnaden är skälig.

Arbetsgruppens överväganden

Den som drabbas av en personskada i samband med en trafikolycka har enligt bestämmelser i 5 kap. 1 § skadeståndslagen och 8-11 §§ trafikskadelagen rätt att få trafikskadeersättning för fysiskt och psykiskt lidande av övergående natur (sveda och värk) eller av bestående art (lyte eller annat stadigvarande men), särskilda olägenheter till följd av skadan, inkomstförlust och kostnader. Bestämmelserna i 5 kap. 1 § skadeståndslagen klargör enligt förarbetena två grundläggande principer, dels att den skadelidande ska ha full ersättning för sin förlust och dels att ersättningen av denna anledning ska bestämmas så exakt som möjligt (prop. 1975:12 s 98 f). Ersättning för men aktualiseras när ett bestående invaliditetstillstånd har inträtt och avser att kompensera för ett permanent tillstånd hos den skadelidande

(prop. 2000/01:68 s 69). Bedömningen av invaliditetsgraden görs av läkare utifrån det medicinska tabellverket och ersättning lämnas enligt Trafikskadenämndens tabell.

Enligt skadeståndslagen har den skadade rätt till ersättning för sjukvårdskostnad och andra kostnader. Kostnader för medicin hör till sjukvårdskostnader. För att ersättning ska kunna utgå för kostnader är det en förutsättning att det är fråga om en merkostnad som beror på skadan och som är nödvändig och skälig ("Skadeståndslagen – En kommentar", Bengtsson, Strömbäck, 6 u, s 213). En merkostnad anses vara nödvändig om den bidrar till att den skadade försätts i samma situation som om skadan aldrig hade inträffat och skälig om det inte finns något billigare och bättre alternativ.

Ersättningen till den som drabbats av en personskada delas, enligt skadeståndslagen, således in i ett antal olika poster varav ersättning för men avser ersättning för ideell skada och ersättning för kostnader utgör ersättning för ekonomisk skada. I förarbetena har det framhållits att det är viktigt att ekonomiska och ideella skadeföljder hålls isär eftersom olika principer ska tillämpas vid ersättningsbestämmande (prop. 1975:12 s 109 f och 145). En sammanblandning av ekonomiska och ideella skadeföljder kan leda till överkompensation men också till för lågt skadestånd ("Skadeståndslagen – En kommentar", Bengtsson, Strömbäck, 6 u, s 209).

Den skadade har bevisbördan för att yrkade merkostnader har uppkommit till följd av trafikolyckan samt för att den begärda ersättningen är nödvändig och skälig. Om det föreligger bevissvårigheter är det enligt 35 kap. 5 § rättegångsbalken möjligt att göra en skälighetsuppskattning av skadans storlek. Styrkta kostnader för förfluten tid kan användas som vägledning vid uppskattning av framtida kostnader ("Ersättning vid personskada", Randquist m.fl., 2019, s 250).

Svea Hovrätt har i dom den 27 mars 2015 i mål B 4641-14 bedömt att en skadad vars nedsatta sexualfunktion ansågs motsvara 30 procents invaliditet även hade rätt till ersättning för läkemedelskostnader. Den skadade yrkade ersättning för kostnader för Viagra och Caverject med 7 420 kr per år i 40 år, dvs. till 65 års ålder. Bolagets inställning var att kostnader för att lindra en funktionsnedsättning inte kan ersättas i ett fall där den skadade har erhållit ersättning för bestående men motsvarande en total förlust av nedsatt sexualfunktion. I målet hade det framgått att sexualfunktionen inte var helt förlorad. Hovrätten ansåg att den skadade inte var överkompenserad genom att få ersättning för bestående men motsvarande 30 procents invaliditet. Det faktum att han hade fått sådan ersättning utgjorde enligt hovrättens mening inget hinder mot att han också kunde få ersättning för läkemedelskostnader i syfte att lindra funktionsnedsättningen och han bedömdes ha presterat tillräcklig bevisning gällande sina årliga läkemedelskostnader till följd av skadan.

Rådsbeslutet från 2003 har med åren kommit att ifrågasättas. Det har angetts svårigheter vad gäller bedömningen av när beslutet ska tillämpas och om den skadade således ska få ersättning motsvarande 30 procents invaliditet trots att skadan som sådan graderas till en lägre nivå. Det har också ifrågasatts om ersättningen inte medför en överkompensation dels därför att patentet för flera läkemedel mot erektil dysfunktion har löpt ut och dessa läkemedel har blivit fler och billigare och dels eftersom ersättning för men i skador från och med 2002 även kompenserar för olägenheter. Det underlag som låg till grund för rådsbeslutet utgick från skador före 2002 där tabellersättningen endast avser men. Vid tabellersättningen för men i skador från och med 2002 ingår även ersättning för anspänning i arbete (tabell 1) och i dagligt liv (tabell 1 och 2). Det innebär att en ersättning motsvarande 30 procents invaliditet inte bara kompenserar för en högre funktionsnedsättning där de merkostnader som den nedsatta sexualfunktionen medför avses att ersättas utan även för anspänning i arbete och olägenheter i dagligt liv. Ersättningen blir alltså även olika beroende på om den skadade är i arbete eller inte. Vidare påverkas nivån på ersättningen om invaliditeten kumuleras.

Enligt bestämmelserna i 5 kap. 1 § skadeståndslagen har en person som har drabbats av en skada rätt till ersättning både för men och för medicinkostnader. Det har i förarbetena framhållits att ideellt och ekonomiskt skadestånd bör hållas isär för att minimera riskerna för att den skadade blir över- eller underkompenserad samt att ersättningen ska bestämmas så exakt som möjligt.

Arbetsgruppen anser att Svea hovrätts dom den 27 mars 2015 i mål B 4641-14 ger stöd för att en skadad som bedömts ha en medicinsk invaliditet om 30 procent för nedsatt sexualfunktion även kan få ersättning för läkemedelskostnader för att lindra den funktionsnedsättningen.

Arbetsgruppens förslag

Med hänsyn till vad som framkommit under arbetsgruppens utredning föreslår arbetsgruppen att 2003 års rådsbeslut inte längre ska tillämpas utan att frågan om ersättning för nedsatt sexualfunktion ska behandlas på samma sätt som övriga funktionsnedsättningar som medför kostnader för läkemedel. Ersättning bör således lämnas för men utifrån den medicinska invaliditet som funktionsnedsättningen medför och för merkostnader för potenshöjande läkemedel utifrån den merkostnad som är styrkt genom kvitton eller på annat sätt och som bedöms nödvändig och skälig. Det bör i likhet med övriga kostnader göras en individuell bedömning.

Många gånger är dock utredningarna bristfälliga. Det är, liksom beträffande andra skadetyper och kostnader, viktigt att en ordentlig utredning görs av funktionsnedsättningen, behovet av läkemedel samt om den skadade blir hjälpt av läkemedlet.

Arbetsgruppen har förståelse för att det kan komma att krävas en utredning av känslig natur för att utreda den skadades merkostnader. Det finns emellertid även andra funktionsnedsättningar av känslig natur, t.ex. psykiska besvär, där det ställs samma krav på utredning av merkostnader som för andra besvär. Arbetsgruppen finner därför inte att det finns tillräckliga skäl att behandla frågan om ersättning för merkostnader till följd av en nedsatt sexualfunktion på annat sätt än ersättning för andra merkostnader. Den skadades merkostnader för förfluten tid bör vara vägledande vid uppskattningen av de framtida merkostnaderna. För framtiden bör kostnaderna utgå livsvarigt och på vanligt sätt kapitaliseras med tillämplig åldersfaktor. Vid nedsatt sexualfunktion hos kvinnor liksom beträffande män bör kostnaden accepteras under förutsättning att behandlingen sker i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

I vissa fall omfattas läkemedlen av högkostnadsskyddet. I andra fall kan kostnaderna, tillsammans med andra kostnader, ge rätt till merkostnadsersättning (handikappersättning). För att begränsa skadan har nämnden i sistnämnda fall redan nu ansett att den skadade måste ansöka om merkostnadsersättning. Detta bör även gälla med arbetsgruppens förslag. Om den skadade vid slutregleringen inte har några kostnader för potenshöjande läkemedel men sådana uppstår vid senare tillfälle, kan det bli fråga om en omprövningssituation enligt 5 kap. 5 § skadeståndslagen.

4. Bör den nedsatta sexualfunktionen accepteras som orsakad av skadan om trafikolyckan i sig inte har medfört en sådan skada utan den är en biverkan av medicinering till följd av en annan skada som trafikolyckan har orsakat?

Bakgrund och utredning

I de fall där en skadad person har drabbats av nedsatt sexualfunktion på grund av medicinering och inte som en direkt skadeföljd efter en trafikolycka har fråga uppstått om den skadade har rätt till ersättning för invaliditet och merkostnader på grund av den nedsatta sexualfunktionen.

För att ersättning ska kunna utgå ur trafikförsäkringen är det enligt allmänna skadeståndsrättsliga principer ett krav att det finns ett adekvat orsakssamband (kausalitet) mellan trafikolyckan och personskadans. Ett orsakssamband innebär att en skadeföljd ska ha uppstått på grund av trafikolyckan och adekvans att en skadeföljd ska vara påräknelig. Trafikolyckan ska typiskt sett ha ökat risken för att skadan ska inträffa och skadan ska ha legat i farans riktning. Adekvansbedömningen syftar till att skapa förutsägbarhet och begränsa ersättningsskyldigheten för avlägsna skadeföljder.

Av praxis framgår att domstolarna, när kausaliteten väl är styrkt, inte ställer alltför stränga krav på att det ska ha varit fråga om ett typiskt och förutsebart (adekvat) samband.

I NJA 1934 s 86 var det fråga om det förelåg ett adekvat orsakssamband mellan en trafikolycka och ett dödsfall. En taxichaufför körde över en kvinna som bröt benet. Kvinnan avled efter en kortare sjukhusvistelse till följd av en blodpropp i benet. Chauffören ansågs ansvarig för dödsfallet trots att själva dödsfallet inte var en naturlig följd av trafikolyckan. Dock hade blodproppen uppstått på grund av att kvinnan varit sängliggande vilket i sin tur var en följd av benbrottet. Detta är ett exempel på att det enligt praxis inte ställs särskilt höga krav på adekvans i de fall där den skadegörande handlingen typiskt sett medför en risk för mycket allvarliga följder.

I ett av nämnden lämnat yttrande (dnr 134-2014) var parterna överens om att det förelåg ett adekvat orsakssamband mellan trafikolyckan och den skadades nedsatta sexualfunktion. Av utredningen framgick bl.a. att den skadade i samband med trafikolyckan hade fått en svår traumatisk hjärnskada. I efterförloppet drabbades han av psykiska besvär och påbörjade behandling med antidepressivt läkemedel två år efter olyckan. I anslutning till det drabbades han av biverkningar i form av nedsatt lust och erektil dysfunktion. Behandlingen sattes ut några år senare men den nedsatta sexualfunktionen kvarstod. Behandling med Viagra hade inte tillräcklig effekt. De medicinska rådgivarna bedömde att det fanns ett samband mellan trafikolyckan och de psykiska besvären men att det inte kvarstod någon psykiatrisk problematik som medförde någon skadebetingad invaliditet. De sexuella besvären var en känd biverkning av medicineringen och besvären hade debuterat vid samma tidpunkt som den skadade hade påbörjat medicinering med antidepressiva och den nedsatta sexualfunktionen bedömdes vara en följd av trafikolyckan. Med hänsyn till att det rörde sig om en känd biverkan av det aktuella läkemedlet som kunde förutses vid behandlingens insättande och att det rörde sig om en nödvändig behandling för hans skadebetingade besvär ansåg nämnden att den nedsatta sexualfunktionen var en beräknelig följd av trafikolyckan.

Arbetsgruppen har frågat specialistläkare inom urologi, neurologi och psykiatri vilken medicinering som kan orsaka biverkningar i form av nedsatt sexualfunktion. De har anfört att medicinering med opiater kan leda till en nedsatt testosteronproduktion och nedsatt sexualfunktion, även om det inte finns en skada i de strukturer som anges i tabellverkets p. 2.1.7 och 2.1.8 och bör i ett sådant fall betraktas som en följd av trafikolyckan. Vidare kan sexualfunktionen komma tillbaka om den skadade slutar med opiater eller vid behandling med testosteron. Även medicinering med antidepressiva eller missbruk av substanser såsom alkohol, cannabis eller anabola steroider samt vissa sjukdomar såsom depression och diabetes kan ge nedsatt sexualfunktion. I fall där den nedsatta sexualfunktionen kan antas vara en biverkning av medicinering är det enligt läkarna viktigt att försöka byta preparat eftersom det kan finnas andra mediciner som inte ger den biverkningen. Biverkningar blir i regel inte bestående om den skadelidande avbryter behandlingen.

Arbetsgruppens överväganden och förslag

Den fråga om adekvat kausalitet som arbetsgruppen har fått i uppdrag att utreda är komplicerad både ur medicinsk och juridisk synvinkel. Det är svårt att ge ett generellt svar på frågan, eftersom förhållandena kan variera i de enskilda fallen.

Frågor som väcks är om medicineringen varit nödvändig på grund av de skadebetingade besvären, om det rör sig om en känd biverkan, om den nedsatta sexualfunktionen debuterade i samband med att medicineringen påbörjades samt om besvären varit av övergående natur eller blivit bestående.

Enligt arbetsgruppens uppfattning är det angeläget att inhämta medicinsk utredning i form av journalmaterial m.m. Vidare bör medicinska rådgivare, utifrån de frågor som nämns ovan, tillfrågas om det föreligger samband mellan medicineringen och den nedsatta sexualfunktionen.

Med utgångspunkt från den utredning som gjorts och de medicinska rådgivarnas yttranden får det därefter i det enskilda fallet bedömas om en nedsatt sexualfunktion, som uppkommit på grund av medicinering av en skadeföljd och inte som en direkt följd av den skada som uppkom vid trafikolyckan, bör accepteras som en beräknelig följd av trafikolyckan.

5. Ikraftträdande

Arbetsgruppens överväganden och förslag

Arbetsgruppen föreslår att 2003 års radsbeslut inte längre ska vara tillämpligt utan att frågorna om ersättning för nedsatt sexualfunktion och merkostnader för läkemedel till följd av en sådan funktionsnedsättning ska bedömas på samma sätt som vid övriga funktionsnedsättningar som medför kostnader för läkemedel.

En fråga som då uppkommer är från vilken tidpunkt den föreslagna ändringen av nämndens praxis ska tillämpas. Ett förfaringsätt där ändringen tillämpas i alla ärenden som *prövas* efter radsbeslutet med anledning av arbetsgruppens förslag (nedan "2020 års radsbeslut") kan innebära svårigheter för försäkringsföretagen och de skadade eftersom det i ett flertal fall skulle krävas en förnyad bedömning avseende invaliditetsgrad och utredning av ersättning för kostnader. I flertalet av de ärenden som ges in till nämnden kommer förskott ha utbetalats utifrån de förutsättningar som anges i 2003 års radsbeslut. En fördel med att behandla alla

ärenden enligt den nya ordningen oavsett när skadan inträffade är att det inte uppstår någon tveksamhet om hur ersättningarna för men och kostnader ska behandlas.

Ett förfaringssätt där de föreslagna ändringarna i stället tillämpas på alla skador (trafikolyckor) som *inträffar* efter 2020 års radsbeslut borde underlätta skaderegleringen och dessutom vara tydligare för den skadade. En nackdel med ett sådant förfaringssätt är dock att frågor om ersättning för bestående men och kostnader till följd av en nedsatt sexualfunktion under en period kommer att regleras och bedömas utifrån två olika bedömnings sätt beroende på när skadan inträffade. Vid ett övervägande av fördelarna och nackdelarna med de olika förfaringssätten finner arbetsgruppen att fördelarna med att tillämpa den föreslagna ändringen i alla skador som inträffat efter 2020 års radsbeslut överväger. Detta ligger också i linje med hur nya regler inom skadeståndsrättens område vanligtvis behandlas.

Arbetsgruppen anser därför att den föreslagna ändringen av nämndens praxis ska tillämpas på skador som inträffar fr.o.m. den 1 juli 2020.

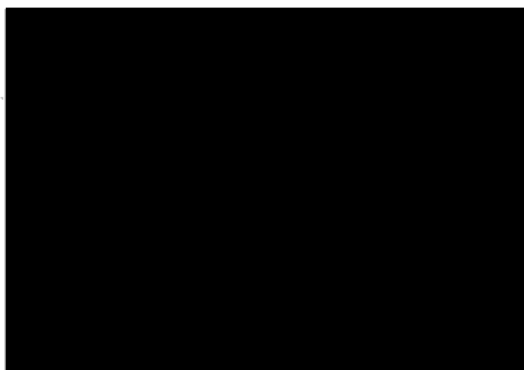
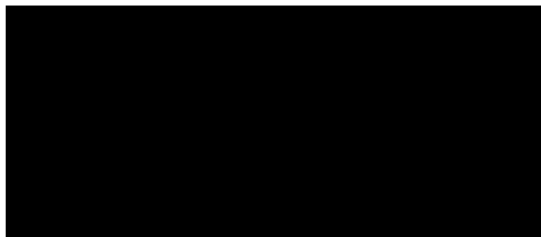
6. Omprövning

Arbetsgruppens överväganden och förslag

En ändring av nämndens praxis på det sätt som arbetsgruppen föreslår beträffande skador som inträffar fr.o.m. den 1 juli 2020 innebär att frågor om omprövning enligt 5 kap. 5 § skadeståndslagen av ersättning för bestående men och kostnader kommer att bedömas på samma sätt som vid övriga skador som inträffat från och med 2002. I skador som inträffat före den 1 juli 2020 och där 2003 års radsbeslut har tillämpats föreligger dock enligt arbetsgruppens uppfattning inga förutsättningar att få frågorna om ersättning för bestående men och kostnader omprövade. Detta eftersom den skadade har fått en schabloniserad ersättning utifrån 30 procents invaliditet där såväl ersättning för bestående men som ersättning för kostnader har inkluderats, dvs. maximal ersättning enligt då tillämpade ersättningsnormer har utgått.

I skador som inträffat före 2002 föreligger ingen omprövningsrätt av frågorna om ersättning för men och kostnader.

För arbetsgruppen

2020-05-25

Till
Trafikskadenämndens råd

Förslag till justerad rutin vid tillsättande av arbetsgrupp i nämnden

Rådet beslutade den 6 december 2012 att ge nämndens ordförande behörighet att tillsätta en arbetsgrupp utan att höra rådet eller avvakta rådets beslut, se bilaga 4.1. Dessförinnan var det rådet som uppdrog åt ordföranden att tillsätta en arbetsgrupp. Anledningen till ändringen var att rådet bara sammanträdde en eller ett par gånger per år och att utredningar kunde fördröjas i onödan.

Av rådets arbetsordning framgår numera att det är rådet som ska besluta om arbetsgrupper. Trots att rådet numera sammanträder cirka fyra gånger per år finns det fortfarande en risk för att utredningar fördröjs med en sådan ordning. Kansliet föreslår därför att det införs rutiner som innebär att ordföranden kan initiera en arbetsgrupp eller utredning efter det att rådets ledamöter fått tillfälle att lämna synpunkter på tillsättning av arbetsgrupp och innehåll i direktivet.

Det föreslås därför att rutinen vid tillsättande av arbetsgrupp med representanter från samtliga ledamotsgrupper i nämnden justeras enligt följande;

- En begäran om utredning ställs till eller initieras av kanslichefen,
- Kanslichefen undersöker i samråd med ordföranden om det finns skäl att utreda den aktuella frågan och tillsätta en arbetsgrupp eller en utredare,
- Rådsledamöterna får lämna synpunkter på tillsättningen,
- Ordföranden tillsätter en arbetsgrupp,
- Kanslichefen utformar i samråd med ordföranden ett förslag till direktiv som arbetsgruppens och rådets ledamöter får lämna synpunkter på
- Direktivet fastställs av ordföranden
- Nämndledamöterna informeras.

2012-11-23

Till
Trafikskadenämndens råd

Förslag till ändrade rutiner vid tillsättande av arbetsgrupp i nämnden

Idag tillsätts en arbetsgrupp genom att nämndens råd beslutar att uppdra åt nämndens ordförande att utse en sådan. Förslaget att utse en arbetsgrupp i en specifik fråga kommer oftast från nämndens sekretariat eller enskild rådsledamot. Hanteringen regleras varken i nämndens reglemente eller arbetsordning.

Eftersom nämndens råd enbart sammanträder en eller ett par gånger om året kan utredningar inom nämndens verksamhetsområde fördröjas i onödan. För att erhålla en smidigare och mer effektiv hantering i denna del föreslår sekretariatet att det införs en ordning som ger nämndens ordförande möjlighet att tillsätta arbetsgrupper utan rådets hörande enligt följande sätt:

- En begäran om utredning ställs av rådsledamot till nämndens kanslichef,
- Kanslichefen undersöker i samråd med nämndens ordförande om det finns skäl till att utreda den begärda frågan och eventuellt tillsätta en arbetsgrupp,
- I förekommande fall utser nämndens ordförande en arbetsgrupp utifrån dagens riktlinjer,
- Nämndsledamöterna erhåller därefter information i frågan.

Justering av rådets arbetsordning

Rådet ska vid junimötet besluta om eventuella justeringar av rådets arbetsordning. Kansliet har till detta möte tagit fram förslag till justeringar, se rödmarkerade avsnitt i bilaga 4.3.

Förslag till beslut

Rådet fastställer föreslagna justeringar av rådets arbetsordning.

Arbetsordning för nämndens råd

Denna lydelse av nämndens arbetsordning gäller från och med den 16 april 2020.

1. Sammansättning

- 1.1 Rådets sammansättning framgår av 5 § Trafikskadenämndens reglemente.
- 1.2 Nämndens ordförande leder rådets sammanträden. Vid förfall för nämndens ordförande leds sammanträdet av den vice ordförande som har flest tjänstgöringsår i nämnden.
- 1.3 Ordföranden och kanslichefen planerar tillsammans rådets arbete.

2. Rådsledamöter

- 2.1 Ledamöter utses av rådet för en mandattid om två år.
- 2.2 Till ledamöter i rådet är nämndledamöter valbara.
- 2.3 Varje ledamotsgrupp föreslår ledamöter till rådet. Ledamotsgrupperna är
 - ordförandegruppen,
 - konsumentrepresentanterna och
 - företagsrepresentanterna.
- 2.4 Om ett uppdrag som rådsledamot upphör i förtid ska ny ledamot utses vid nästa rådsmöte.
- 2.5 Ledamot som inte kan delta vid sammanträde ska underrätta kansliet.

3. Nämndledamöter och ledamotsinstruktioner

- 3.1 Ordförandegruppen och konsumentrepresentanterna ska nominera ledamöter utifrån det antal och den fördelning som framgår av 6 § nämndens reglemente.
- 3.2 Rådet lämnar förslag till Finansinspektionen på vice ordförande och konsumentrepresentanter.
- 3.3 Om ett uppdrag som vice ordförande eller konsumentrepresentant upphör i förtid ska rådet så snart som möjligt föreslå en ny ledamot.
- 3.4 Rådet beslutar om instruktioner för de olika ledamotsgrupperna.

4. Kallelse med dagordning

- 4.1 Kallelse med dagordning skickas ut till ledamöterna senast tio arbetsdagar före sammanträdet.

5. Sammanträden

- 5.1 Rådsmöten ska hållas i mars, juni, september och november. Undantag från årsplanen kan göras. Vid behov hålls extra sammanträden.

Vissa frågor ska behandlas vid rådsmöten enligt följande årsplan:

Mars: **Fastställande av** verksamhetsberättelse.

Juni: Arbetsordning för nämnden och rådet.

September: Sammanträdesdatum till kommande år. Förslag till nämndledamöter **för ordförandegruppen och konsumentrepresentanterna.**

November: Ersättningstabeller, delningstal m.m. Verksamhetsplan.

5.2 Utöver vad som följer av årsplanen i 5.1 och av reglementet ska **kan** bland annat följande frågor tas upp:

- ~~Förslag till~~ **Ändring** av nämndens reglemente
- Rättsliga frågor
- **Beslut och justering av rutin för tillsättande av** ~~Beslut om~~ arbetsgrupper
- Beslut om referat
- Vilka organisationer som kan föreslå representanter att företräda konsumenterna
- Val av nya rådsledamöter
- Förslag till nämndledamöter **för ordförandegruppen och konsumentrepresentanterna**
- Justering av ledamotsinstruktioner
- Förordnande av sakkunniga

5.3 Om ordföranden bedömer att ett sammanträde inte kan avvaktas, kan rådet fatta beslut på annat sätt, exempelvis via e-post. Beslut som tagits utan att rådets medlemmar är samlade ska godkännas av samtliga ledamöter som deltagit i beslutet.

6. Beslutsförhet

6.1 Rådet är behörigt att fatta beslut när minst två tredjedelar av ledamöterna deltar.

6.2 Vid lika röstetal är ordförandens röst utslagsgivande.

7. Protokoll

7.1 Rådsmöten ska refereras i protokoll.

7.2 Protokoll vid rådsmöte justeras av ordföranden vid sammanträdet och en av rådet vid mötet utsedd ledamot.

7.3 Till protokollet bifogas all dokumentation som utgjorde underlag för de fattade besluten.

7.4 Protokollet ska snarast sändas ut till rådsledamöterna.

Fastställande av nämndens verksamhetsberättelse för 2019

Enligt rådets arbetsordning ska rådet i normala fall ta ställning till nämndens verksamhetsberättelse vid marsmötet. Då det tidigare i år förelåg problem för kansliet att få fram relevant årsstatistik för 2019 har fastställandet av verksamhetsberättelsen skjutits fram till rådsmötet i juni.

Mats Olausson, Vd TFF, har tagit del av verksamhetsberättelsen och har inte haft något att invända mot denna.

Förslag till beslut

Rådet fastställer nämndens verksamhetsberättelse för 2019.

TRAFIKSKADENÄMNDEN
VERKSAMHETEN 2019

INNEHÅLL

Om Trafikskadenämnden	1
Ordföranden och kanslichefen om verksamhetsåret 2019	2
Nämndens verksamhet 2019	4
Årsstatistik	5

Om Trafikskadenämnden

Trafikskadenämndens uppgift är att säkerställa att den som skadats i en trafikolycka ska få en rättvis och skälig ersättning som utgår från gällande författningar och praxis.

Prövning i Trafikskadenämnden

Trafikskadenämnden gör sin bedömning utifrån skadeståndsrättsliga regler i enlighet med trafikskadelagen och skadeståndslagen samt rättspraxis från de allmänna domstolarna och förvaltningsdomstolarna.

Den som har råkat ut för en personskada i trafiken har rätt till ekonomisk ersättning från sitt försäkringsbolag. Om man har fått ett slutligt beslut från sitt försäkringsbolag och inte är nöjd med det, kan man ansöka om en prövning hos Trafikskadenämnden. Ärendet blir då ett tvistlösningsärende.

Om ett ärende är obligatoriskt behöver den som skadats inte själv ansöka om en prövning i Trafikskadenämnden. Försäkringsbolaget har då en skyldighet att låta nämnden pröva ärendet, oavsett om parterna är överens eller inte.

Det är obligatoriskt för försäkringsbolagen och Trafikförsäkringsföreningen att begära en prövning i nämnden i följande slag av ärenden:

- invaliditetsgraden är minst tio procent,
- inkomstförlusten per år är

minst ett basbelopp (skadeårets basbelopp),

- det är fråga om förlust av underhåll till maka, make eller därmed jämställd person efter en avliden person,
- det är fråga om omprövning.

Rådgivande yttranden

När Trafikskadenämnden sammanträder och fattar beslut deltar normalt en ordförande och en vice ordförande som är jurister med domarerfarenhet, två representanter för konsumenterna samt två representanter för försäkringsbolagen. De senare får inte delta när beslut fattas i det egna försäkringsbolagets ärenden.

Trafikskadenämndens ordförande utses av regeringen och övriga ledamöter av Finansinspektionen.

Trafikskadenämnden lämnar yttranden som är rådgivande för försäkringsbolagen. Dessutom är nämnden remissorgan i frågor inom personskaderätten och står, vid sidan av det allmänna rättssystemet, för en betydande del av praxisbildningen inom detta rättsområde.

Trafikskadenämndens råd

Enligt reglementet ska Trafikskadenämnden utse ett råd av nämndledamöter för att behandla ersättningsfrågor av principiell betydelse. Rådet består av nämndens ordförande och fyra vice ordförande samt fem ledamöter från var och en av de båda övriga

ledamotsgrupperna. Rådsprotokollen kan beställas från nämndens kansli.

Tabeller

Trafikskadenämndens råd fastställer varje år tabeller som används för att bestämma ersättningen för medicinsk invaliditet, så kallad menersättning. Beloppets storlek beror på vilken invaliditetsgrad skadan har medfört och vilken ålder den skadade hade vid invaliditetstidpunkten.

Rådet fastställer också tabeller om ersättning för sveda och värk, utseendemässiga förändringar och amputationer. Tabellerna ges ut årligen som cirkulär och finns på nämndens webbplats.

Referat

Trafikskadenämndens bedömning i ärenden som har ett mer principiellt intresse redovisas i referat. Dessa finns på nämndens webbplats.

Ordföranden och kanslichefen om verksamhetsåret 2019

Under året har nämndkansli-gruppen fortsatt att förbättra och effektivisera samordningen av arbetet mellan kanslierna för Trafikskadenämnden och Svensk Försäkrings Nämnder. Arbetet med att digitalisera nämndens sammanträden och kansliets administration har fortsatt. Kansliet arbetar kontinuerligt med att hålla arbetsformer och rutiner för hantering av personuppgifter i enlighet med GDPR.

Ärendebalanser

Det totala antalet inkomna ärenden har minskat jämfört med föregående år. Under 2019 minskade antalet inkomna obligatoriska ärenden med cirka nio procent och tvistlösningsärenden med cirka 15 procent. Försäkringsbolagen räknar med att antalet ingivna ärenden kommer att ligga på ungefär samma nivå 2020.

Informationsarbete

Under året har nämndens kansli informerat om Trafikskadenämndens och kansliets verksamhet samt om utvecklingen av nämndens praxis. Kanslichefen Peter Rigling har hållit föredrag hos andra nämnder och medverkat vid ett antal seminarier. Under våren anordnade kansliet en nämndsammankomst för samtliga ledamöter och informerade om nämndens verksamhet och praxis.

Sedan hösten 2017 har nämnden en gång per år genomfört en heldagsutbildning för konsumentrepresentanterna i ämnen som representanterna själva väljer. Utbildningen hålls av nämndens föredragande jurister. Utbildningen 2019 innehöll frågor om skiljaktiga meningar i nämndens yttranden, försäkringsbolagens medicinska rådgivare samt under vilka omständigheter nämnden kan pröva om ett ärende.

Nämndens föredragande jurister har besökt försäkringsbolagen och bland annat informerat om tvistlösningshantering, ersättning för pensionsförluster och upprättande av nämndpromemorior i obligatoriska ärenden.

Trafikskadenämndens arbetsgrupper

Under året har Trafikskadenämndens råd antagit förslag från arbetsgrupper inom dessa områden:

- Ersättning för bestående men vid ändrad invaliditet.
- Ersättning för inkomstförlust vid arbete efter 65 år.
- Ersättning för sveda och värk.

Nämnden har pågående arbetsgrupper inom dessa områden:

- Ersättning för merkostnader.
- Ersättning för nedsatt sexuellfunktion. Arbetsgruppen har presenterat ett förslag i

en delfråga för nämndens råd. I enlighet med förslaget har rådet beslutat att ställa en fråga till Svensk Försäkring om invaliditetsbedömningar.

- Översyn av frågan om ersättning för missfall.
- Översyn av frågan om ersättning vid utebliven värnpliktsförmån.

Trafikskadenämnden har tillsammans med Ansvarsförsäkringens personskadenämnd tillsatt en arbetsgrupp som ska utreda frågan om när förbehåll för omprövning ska kunna lämnas.

Uppdaterad ärrttjänst

Trafikskadenämndens kansli har tagit fram nya referensbilder till nämndens ärrttjänst på webbplatsen. Nu finns bilder i nedre och i övre intervallet för varje kategori som ska motsvara vanliga skadetyper.

Förtydligande av praxis

Trafikskadenämnden har förtydligat praxis i frågan om ersättning för lyte i form av förändrade rörelsemönster. Nämnden har prövat ett flertal ärenden varav fem har refererats.

Utveckling av beräkningssystem

Trafikskadenämndens kansli har tagit fram en övergripande projektbeskrivning för ett schabloniserat och digitaliserat system för

beräkning av förlust av allmän pension. Systemet ska vara lättförståeligt och användarvänligt samt säkert ur ett sekretess- och informationsperspektiv. En arbetsgrupp, styrgrupp och referensgrupp kommer att tillsättas och arbetet startar 2020.

Digitalisering

Under året har Trafikskadenämndens kansli arbetat med att flytta nämndens portal till en ny plattform i en molntjänst då den har högre säkerhet än nuvarande plattform. Den nya plattformen har säkerhetstestats och största delen av flytten klarades av under året. Den nya portalen kommer att lanseras i början av 2020.

Nämndens kansli arbetar kontinuerligt med att uppdatera den digitala kunskapsbanken. Nämndens kunskapsbank omfattar olika juridiska områden och här finns även mötesprotokoll, material från utbildningar, administrativa rutiner och lathundar. De som hittills fått tillgång till kunskapsbanken är samtliga vice ordförande samt medarbetarna på kanslierna för Svensk Försäkrings Nämnder, Patientskadenämnden och Läkemedelskadenämnden. Målet är att kunskapsbanken ska bli tillgänglig för samtliga nämndledamöter.

Rådsmöten och kansli-personal

Trafikskadenämndens råd höll fyra möten under året och fattade beslut i bland annat dessa frågor:

- Ny arbetsordning för nämndens råd där rådet har fått en

beslutande roll i fler frågor än tidigare.

- Förslag om ändringar i reglementet som bland annat innebär ett förtydligande av nämndens oberoende och opartiskhet. Förslaget har lämnats till regeringen.
- Förtydligande av tolkningen av 14 § i nämndens arbetsordning. Förtydligandet innebär att nämnden i obligatoriska ärenden kan begära in kompletterande utredning i fråga om skada i följd av trafik, jämkning och omprövning oavsett parternas inställning i frågan eller om försäkringsbolaget inte utrett eller tagit ställning till frågan. Däremot kan nämnden inte begära in en sådan komplettering i en fråga om preskription.
- Ledamotsanvisningar och instruktioner till sakkunnig-läkare.
- Uppdaterad tabell för ersättning för sveda och värk.
- Arbete efter 65 år och rätten till omprövning av den frågan.
- Ersättning vid ändrad invaliditet.
- Skattefria ersättningar.

Trafikskadenämndens kansli bestod under 2019 av 18 personer varav 15 jurister och tre administratörer. Kansliet samarbetar med Svensk Försäkrings Nämnders kansli genom att administratörerna hjälper varandra vid behov och de föredragande juristerna från båda kanslierna föredrar i samtliga nämnder.

Referat

Trafikskadenämnden lämnade under året 13 referat som avsåg frågor om:

- ersättning för inkomstförlust till en person som skadade sig som barn och som därefter studerade extra kurser på gymnasiet för att få högskolebehörighet,
- ersättning för förlust av en tand och återställande med implantat,
- ersättning för förlust av underhåll när efterlevande make inte är bosatt i Sverige,
- ersättning för förlust av underhåll när efterlevande makes behov av underhåll för en bibehållen levnadsstandard överstiger den inkomst makarna hade gemensamt för bådass försörjning,
- jämkning vid uppsåtlig medverkan till personskada,
- försäkringsbolagets rätt till omprövning enligt 5 kap. 5 § skadeståndslagen (1972:207) av frågan om ersättning för inkomstförlust,
- ersättning för lyte i form av förändrat rörelsemönster (fem referat).

Annika Brickman
Ordförande

Peter Rigling
Kanslichef

Nämndens verksamhet 2019

Trafikskadenämnden tar varje år fram olika statistiska uppgifter som redovisas i sin helhet på sidorna 5-7. För att göra det enklare att förstå statistiken förklaras en del av dessa uppgifter här.

Ärenden och hanteringstider

Under 2019 kom det in 2 047 ärenden till Trafikskadenämnden. Det är en minskning med totalt cirka elva procent sedan föregående år. Vid 148 sammanträden prövade nämnden 2 196 ärenden, vilket är en ökning med drygt sex procent sedan föregående år.

Cirka 69 procent av de prövade ärendena slutprövades. Andelen tvistlösningsärenden uppgick till cirka 31 procent.

Under året fick drygt 2 000 personer sina ärenden prövade i nämnden.

Den genomsnittliga hanteringstiden för obligatoriska ärenden som prövades av nämnden var 3,3 månader under 2019, vilket var en ökning i jämförelse med föregående år. Balansen minskade från 660 ärenden till 512 ärenden. Med balansen menas antalet öppna ärenden vid årets slut (exklusive så kallade läkarärenden).

Beslutens överensstämmelse med försäkringsbolagens förslag

I drygt 30 procent av de prövade obligatoriska ärendena avvek Trafikskadenämnden från för-

säkringsbolagens ersättningsförslag. I dessa fall föreslog nämnden en höjning av ersättningen i 20,8 procent och en sänkning i 9,8 procent av fallen. Överensstämmelsen mellan försäkringsbolagets ersättningsförslag och nämndens beslut uppgick således till 69,4 procent.

Läkarärenden

Under året begärde Trafikskadenämnden att nämndens läkare skulle yttra sig i 51 ärenden och läkarna lämnade 49 utlåtanden.

Hanteringstiden för läkarärendena var under året i genomsnitt 14 månader.

Nämndens läkare avvek från försäkringsbolagens förslag i cirka 51 procent av de lämnade utlåtandena. Av dessa föreslog läkarna en höjning av ersättningen i cirka 35 procent och en sänkning i cirka 16 procent av fallen.

Försäkringsbolagens hanteringstider

Trafikskadenämnden sammanställer varje år statistik som visar den tid som förflyter innan försäkringsbolaget skickar in ett ärende till nämnden. Den tiden utgör bolagens hanteringstid. Denna statistik omfattar bara obligatoriska ärenden.

Av de ärenden som försäkringsbolagen skickade in till nämnden under 2019 hade drygt 33 procent hanterats av bolagen inom en treårsperiod. Detta medförde att den totala hanteringstiden i knappt 67 procent

av ärendena var längre än tre år. I knappt tio procent av ärendena var hanteringstiden längre än tio år.

Ombud

I drygt 77 procent av de obligatoriska ärenden som prövades under 2019 anlätades ett ombud, vilket är en betydande ökning sedan föregående år.

Årsstatistik

2019

1. Inkomna ärenden	2 047
a. Obligatoriska ärenden	1 367
b. Tvistlösningsärenden	680
2. Prövade ärenden	2 196
a. Obligatoriska ärenden	1 521
b. Tvistlösningsärenden	675
c. Slutprövade ärenden	1 509
d. Bordlagda ärenden	52
e. Underhållsärenden	95
f. Antal personer som fått sina ärenden prövade	2 058
3. Antal sammanträden	148
4. Öppna ärenden vid redovisningsårets slut	
a. Ärendebalans (ej läkarärenden)	512
i. Obligatoriska ärenden	314
ii. Tvistlösningsärenden	198
iii. Ärenden som lämnats till nämndens läkare	9

5. Överensstämmelse mellan bolagens ersättningsförslag och nämndens beslut

Obligatoriska ärenden	Antal	%
a. Förslaget = beslutet	909	69,4
b. Nämnden höjde < 10 %	147	11,2
c. Nämnden höjde 10-25 %	62	4,7
d. Nämnden höjde > 25 %	63	4,8
e. Nämnden höjde totalt	272	20,8
f. Nämnden sänkte	128	9,8

Tvistlösningsärenden	Antal	%
a. Förslaget = beslutet	609	96,5
b. Nämnden höjde < 10 %	7	1,1
c. Nämnden höjde 10-25 %	4	0,6
d. Nämnden höjde > 25 %	11	1,7
e. Nämnden höjde totalt	22	3,5

6. Ärendenas uppdelning på invaliditetsgrader

Obligatoriska ärenden	Antal	%
1-9 %	279	20,4
10-14 %	406	29,7
15-19 %	230	16,8
20-49 %	314	22,9
>50 %	140	10,2

7. Ombud	Antal	%
Prövade obligatoriska ärenden	1 521	
varav ärenden med ombud	1 179	77,5

8. Läkarärenden	Antal	%
a. Antal ärenden som av nämnden lämnades till läkare	51	
b. Antal lämnade läkarutlåtanden	49	
c. varav ingen ändring i förhållande till bolagets förslag	24	49,0
d. varav ändring i för den skadade positiv riktning	17	34,7
e. varav ändring i för den skadade negativ riktning	8	16,3

9. Nämndens hanteringstider

a. Månader

	Obligatoriska ärenden		Tvistlösningsärenden	
	Antal	%	Antal	%
<2	127	8,2	3	0,5
2-<4	1 140	73,7	203	31,2
4-<6	231	14,9	270	41,5
6-<8	18	1,2	77	11,8
8-<10	2	0,1	35	5,4
>10	29	1,9	63	9,7

b. Nämndens hanteringstid

	Obligatoriska ärenden		Tvistlösningsärenden	
	Genomsnitt dgr (mån)		Genomsnitt dgr (mån)	
Jan – dec	98,1	(3,3)	154,1	(5,1)
Läkarärenden jan – dec	420,8	(14)	438	(14,6)

10. a. Bolagens hanteringstider (Obligatoriska ärenden)

Med hanteringstider avses den tid som förflyter mellan antingen invaliditetsdagen eller tidpunkten för skaderegleringsperiodens början och den dag då ärendet kommer in till nämnden. I statistiken ingår inte tvistlösningsärenden.

	Antal	%	Akkumulerat antal	%
<1	107	7,5	107	7,5
1-2	181	12,6	288	20,1
2-3	194	13,5	482	33,6
3-4	221	15,4	703	49,0
4-5	196	13,7	899	62,7
5-6	143	10,0	1 042	72,7
6-7	81	5,6	1 123	78,3
7-8	65	4,5	1 188	82,8
8-9	51	3,6	1 239	86,4
9-10	55	3,8	1 294	90,2
>10	140	9,8	1 434	100,0

b. Sammanställning av statistik över hanteringstider 2019 för de olika försäkringsbolagen

Intervall	år <2		2-3		3-6		6-10		>10		Totalt Antal
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Bolag											
Aktsam	0	0	4	13.8	6	20.7	7	24.1	12	41.4	29
Dina Försäkringar	5	9.6	4	7.7	18	34.6	16	30.8	9	17.3	52
Folksam	34	16.2	32	15.2	115	54.8	23	11	6	2.9	210
Gjensidige Sveriges Försäkringsaktiebolag	2	6.7	3	10	19	63.3	4	13.3	2	6.7	30
If Skadeförsäkring	38	21	24	13.3	52	28.7	47	26	20	11	181
Länsförsäkringar	88	22.8	67	17.4	141	36.5	46	11.9	44	11.4	386
Moderna Försäkringar	17	25.4	6	9	23	34.3	17	25.4	4	6	67
Protector Försäkring	2	25	2	25	4	50	0	0	0	0	8
Renault Försäkring	2	40	2	40	1	20	0	0	0	0	5
Svedea Specialförsäkring	23	47.9	14	29.2	11	22.9	0	0	0	0	48
Trafikförsäkrings- föreningen	35	25.9	6	4.4	50	37	30	22.2	14	10.4	135
Tre Kronor Försäkring AB	0	0	0	0	3	60	2	40	0	0	5
Trygg-Hansa	27	13	21	10.1	89	42.8	48	23.1	23	11.1	208
Volvia	15	25	8	13.3	22	36.7	10	16.7	5	8.3	60
Övriga	0	0	1	10	6	60	2	20	1	10	10
Summa	288	20.1	194	13.5	560	39.1	252	17.6	140	9.8	1434

Trafikskadenämnden

Box 24048
104 50 Stockholm
www.trafikskadenamnden.se

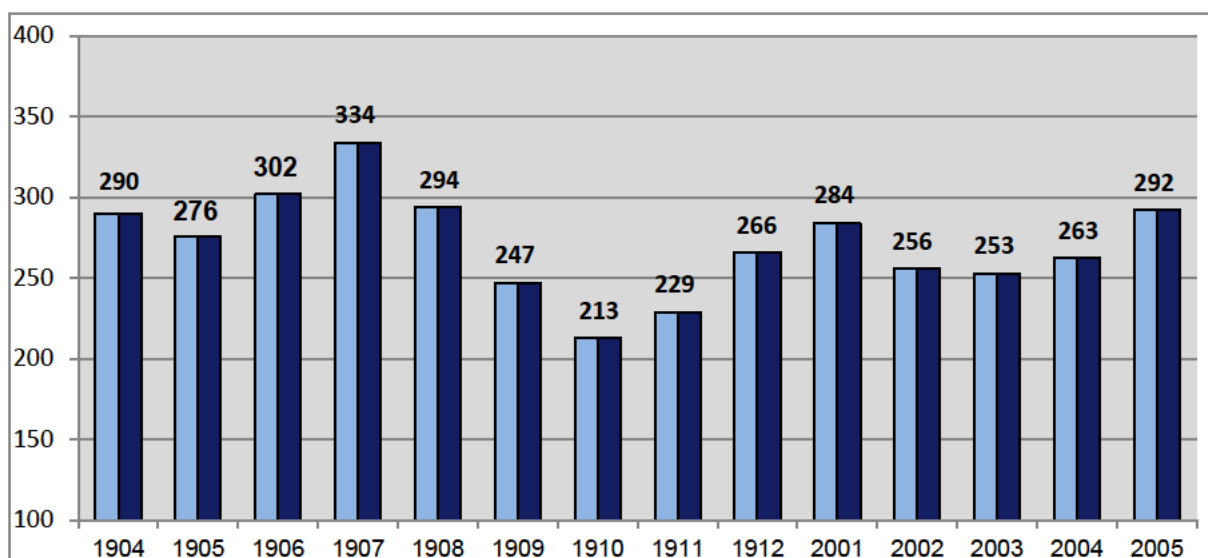
Information från kansliet till rådsmöte den 9 juni 2020

1. Muntlig redovisning vad som har hänt och hur situationen ser ut framöver för nämnden och dess kansli på grund av Coronaviruset.

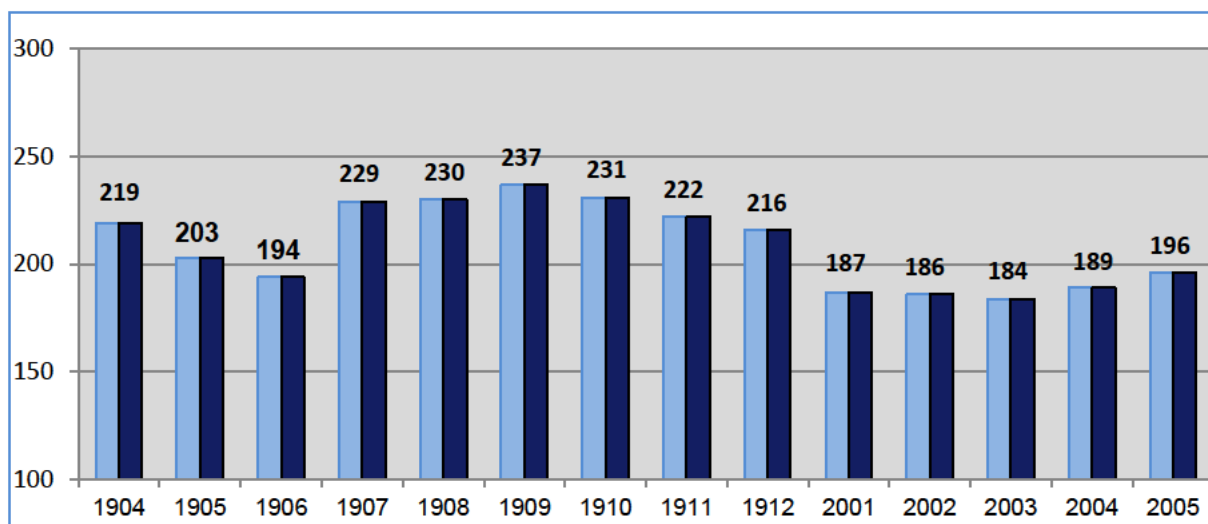
2. Statistik

Den totala inströmningen av ärenden har under årets första fem månader varit i stort sett oförändrad i jämförelse med samma period föregående år. Däremot har antalet obligatoriska ärenden ökat med cirka tio procent, denna ökning märks framförallt under coronatiden sedan mitten av mars. Ärendebalansen för både obligatoriska ärenden och tvistlösningsärenden ligger kvar på låga nivåer. Den genomsnittliga hanteringstiden för obligatoriska ärenden har ökat något till drygt tre månader. Hanteringstiden för tvistlösningsärenden är relativt stabil och ligger på drygt fem månader. Här nedan visas diagram över utvecklingen det senaste året för de båda ärendetyperna.

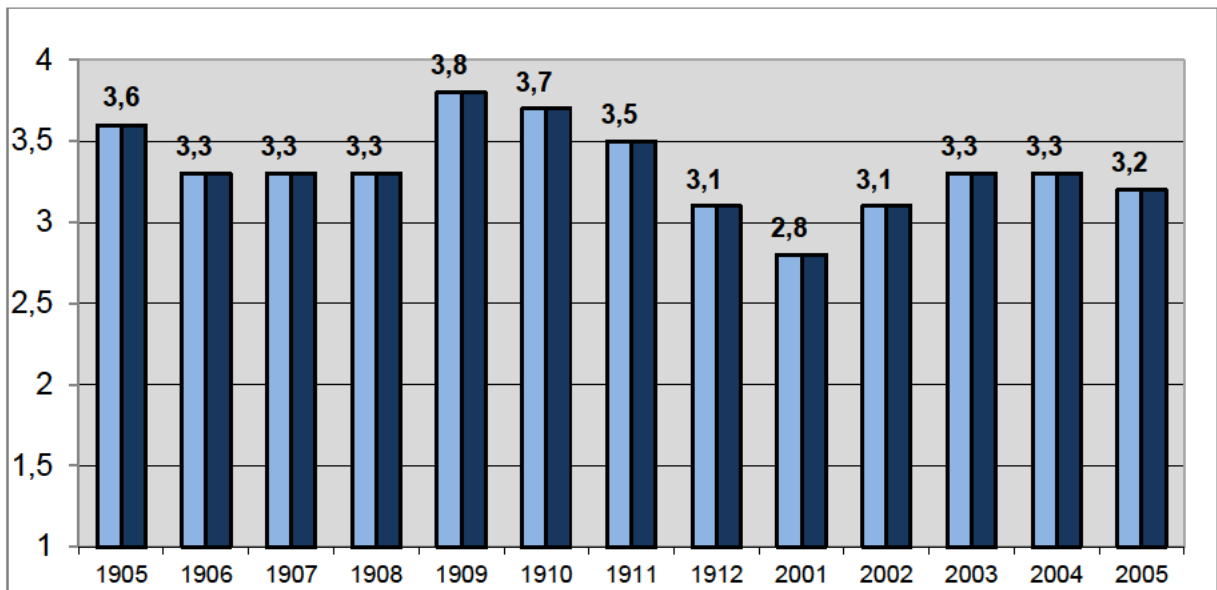
- 2.1 Ärendebalans obligatoriska ärenden

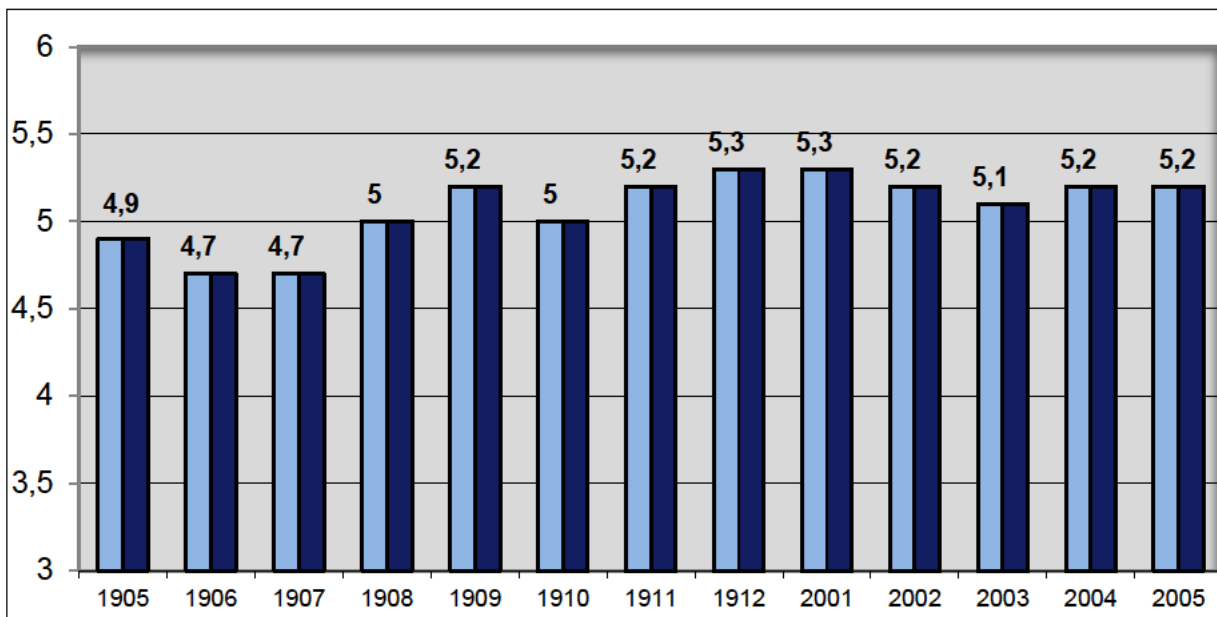
- 2.2 Ärendebalans tvistlösningsärenden

2.3 Hanteringstid obligatoriska ärenden (genomsnitt under de tre senaste månaderna)

2.3 Hanteringstid tvistlösningsärenden

3. Rekrytering

För närvarande pågår en rekryteringsprocess och intentionen är att anställa två nya föredragande jurister som kommer att påbörja sin anställning efter sommaren.

4. Referat

Då rådets arbetsordning nu trätt ikraft medför detta bl.a. att det är rådet som framöver kommer att besluta om referat. För att förenkla detta arbete kommer kansliet att ta fram ett förslag till rutin som beskriver rådets arbete i denna del. Vidare kommer kansliet att ta

fram ett förslag till instruktion angående referatens innehåll och uppställning samt möjligheten att i referatet utveckla originaltexten från yttrandet.

5. Beräkningsverktyg för sveda och värk

Sedan en tid tillbaka finns det på nämndens hemsida ett framtaget verktyg för beräkning av sveda och värk (Skadereglering – kalkyler -längst ned på sidan). Verktuget har kommunicerats med bolagen och kan med fördel användas för automatiserade beräkningar för sveda och värk.

6. Beräkningsverktyg för förlust av tjänstepensionsavsättningar vid tidsbegränsad inkomstförlust

Kansliet har fått ett önskemål från Folksam att ta fram ett verktyg som kan användas för att enklare beräkna tjänstepensionsförlusten vid tidsbegränsad inkomstförlust. Idag finns det enligt uppgift olika beräkningsverktyg i branschen och tanken är att ett gemensamt verktyg kan säkerställa att denna ersättning beräknas på ett likartat sätt och med en god kvalitet. Kansliet kommer via [REDACTED] att ta fram ett sådant verktyg där bolagen kommer att ges möjligheter att lämna synpunkter innan det tas i bruk.

7. Information om det digitala arbetet i nämnden och dess kansli

Under 2019 arbetade vi med att flytta nämndens portal till en ny plattform i en molntjänst eftersom det fanns säkerhetsbrister i den tidigare plattformen. Den nya portalen produktionsattes i februari 2020.

Digitaliseringsplan i prioritetsordning (from 2020)

Externt (skadade/ombud/bolag):

1. Digitala promemorior (och akter) i obligatoriska ärenden ska kunna ges in i PDF-form eller ZIP-filer via portalen.
2. Förbättrad uppladdning för handlingar i tvistlösningsärenden. Två separata vyer byggs in i portalen, en för skadade/ombud och en för bolag.
3. Förbättrad uppladdning för handlingar i obligatoriska ärenden (nämndpromemoria och akt).

Internt (nämndledamöter och kanslipersonal):

1. Uppgradering av ärendehanteringssystemet W3D3.
2. Digital signering av yttranden.
3. Digitala sammanträden för nämndledamöter

8. Pågående och kommande arbetsgrupper (utöver de som rapporterar vid detta rådsmöte)

a. Pågående arbetsgrupper

- i. Förbehåll – vid förra mötet beslutades att arbetsgruppen närmare skulle utreda frågan om hur preskriptionstiden bör hanteras i ärenden där det

blir aktuellt att lämna ett förbehåll. Gruppen är inte färdig med detta arbete utan kommer att presentera sitt förslag vid rådsmötet i september.

- ii. Missfall – arbetet pågår och de kommer att presentera sitt förslag under hösten, troligen vid novembermötet.
- b. Kommande och redan beslutade arbetsgrupper
- i. Merinvaliditet – arbetet med att ta fram ett direktiv till arbetsgruppen kommer att påbörjas efter sommaren
 - ii. Barnschablon – under våren har det framkommit att det finns olika syn på hur man vid beräkningen av inkomstförlust vid dessa typer av ärenden bör utgå ifrån faktisk inkomst som skadad eller använda en schablon. Mot den bakgrunden beslutades det tidigare om att återuppväcka den tidigare arbetsgruppen och då även ge gruppen möjlighet att utreda andra frågor inom detta område som kan behövas ses över. Ett direktiv kommer att tas fram som rådsledamöterna kommer att ges tillfälle att lämna synpunkter på innan arbetsgruppen påbörjar sitt arbete.
 - iii. Temporär invaliditet – förslag finns att återuppväcka den gamla gruppen för att utreda frågan hur ersättning för lyte och bestående men bör beräknas då den skadade under en längre tid har en temporär invaliditet för att därefter bli återställd. Det har framförts synpunkter att den skadade i vissa situationer kan bli överkompenserad.

9. Intressanta domar/prövningstillstånd från HD

- a. Ö 5362-19 – HD har beviljat prövningstillstånd i detta ärende som hissats från TR. Frågan gäller bl.a. om en fordran för ersättning för inkomstförlust preskriberas i sin helhet vid en och samma tidpunkt eller succesivt efter att varje enskild inkomstförlust uppstår. Fram till dess att HD lämnar beslut i frågan kommer redan ingivna ärenden där denna fråga är aktuell att anstå vid prövning i nämnden och skickas tillbaka till bolaget.
- b. T 909-19 – HD fann att en begäran från en skadad om omprövning av ersättning för inkomstförlust inte kan medföra en ny prövning av om det föreligger ett orsakssamband mellan trafikolyckan och personskadan. Däremot kan senare inträffade förändringar av arbetsförmågan medföra en ny prövning om denna utgör en följd av den ursprungliga personskadan.

10. Nytt systemstöd vid beräkning av pensionsförlust

Projektet med att ta fram ett nytt systemstöd för pensionsförlustberäkning har legat nere under den senaste tiden på grund av coronasituationen och kommer att återupptas efter sommaren då det förhoppningsvis finns möjligheter att åter ha regelbundna fysiska möten i huset med representanter för försäkringsbolagen. Detta kommer att medföra att den tidigare lämnade målsättningen, att lansera en färdig tjänst i slutet av 2020 eller i början av 2021, kan komma att försenas något.

11. Information från Svensk Försäkring/PSK

- a. Vid föregående möte informerades om att rådet föreslagit Svensk Försäkring att se över de delar i det medicinska tabellverket som rör besvär med nedsatt sexuellfunktion eftersom det medicinska tabellverket även skulle ses över i vissa andra delar.
- b. Kansliet har till PSK framställt en förfrågan att närmare se över frågan om kumulering, framförallt i de situationer då läkare från flera specialiteter är inblandade.
- c. PSK har meddelat att dessa två frågor numera ingår i det pågående arbetet med översyn av det medicinska tabellverket samt inom kort kommer att fördelas till arbetsgrupp.
- d. Den 9 juni 2020 är frågan om nytt medicinskt tabellverk uppe för beslut vid styrelsemöte för Svensk Försäkring. Om beslut tas i frågan kommer det nya tabellverket (Medicinskt tabellverk 2020) att läggas upp på Svensk Försäkrings hemsida.

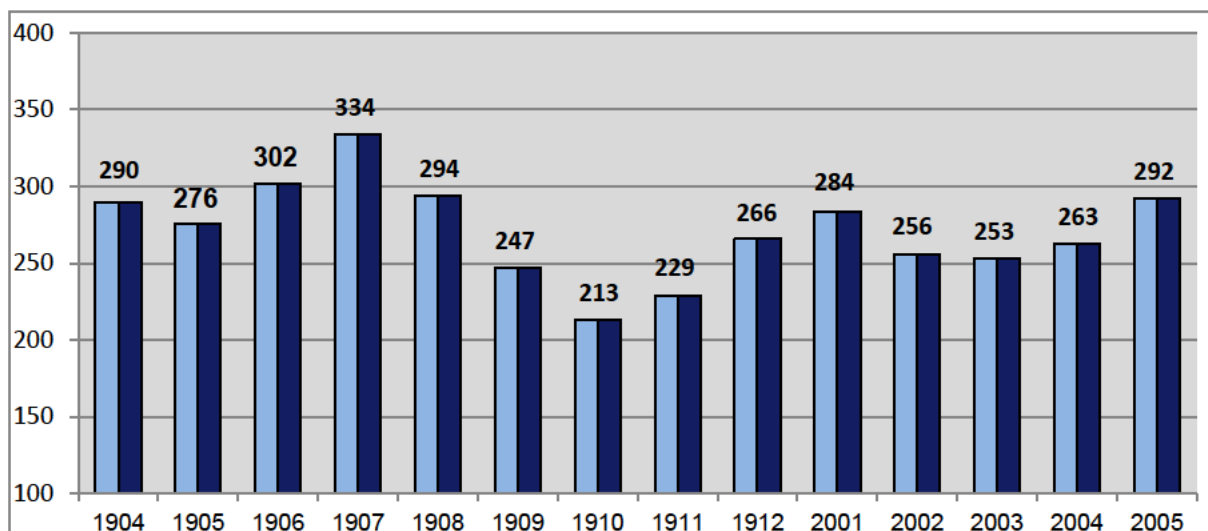
Information från kansliet till rådsmöte den 9 juni 2020

1. Muntlig redovisning vad som har hänt och hur situationen ser ut framöver för nämnden och dess kansli på grund av Coronaviruset.

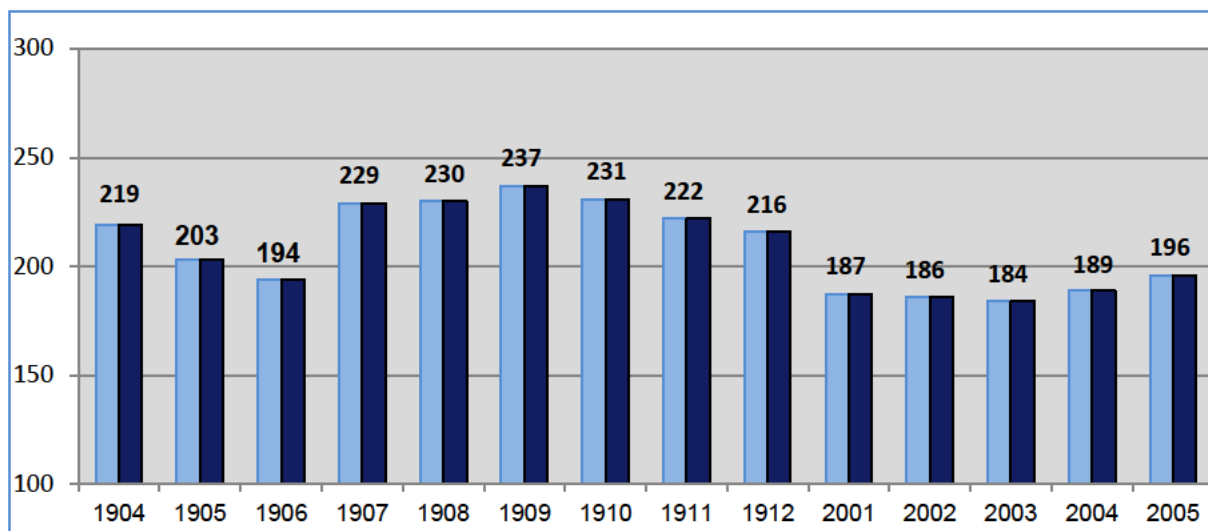
1. Statistik

2. Den totala inströmningen av ärenden under årets första fem månader har varit i stort sett oförändrad jämfört med samma period förra året. Däremot har antalet obligatoriska ärenden ökat med cirka tio procent. Den ökningen märks framför allt under coronatiden sedan mitten av mars. Ärendebalansen för både obligatoriska ärenden och tvistlösningsärenden ligger kvar på låga nivåer. Den genomsnittliga hanteringstiden för obligatoriska ärenden har ökat något till drygt tre månader. Hanteringstiden för tvistlösningsärenden är relativt stabil och ligger på drygt fem månader. Här nedan visas diagram över utvecklingen det senaste året för de båda ärendetyperna.

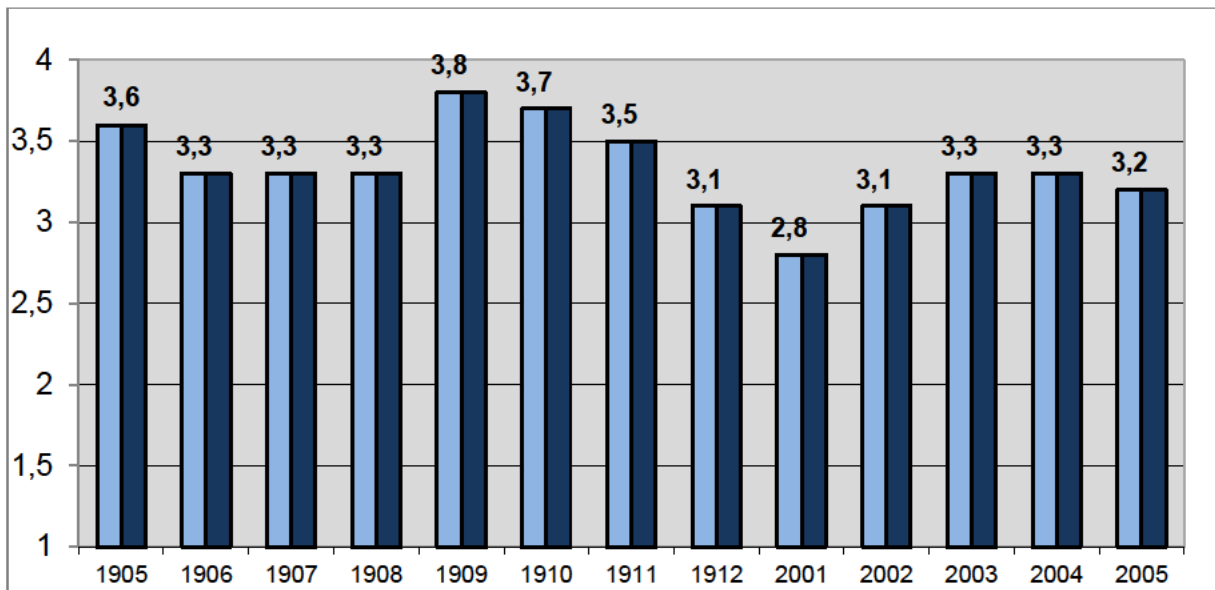
2.1 Ärendebalans obligatoriska ärenden

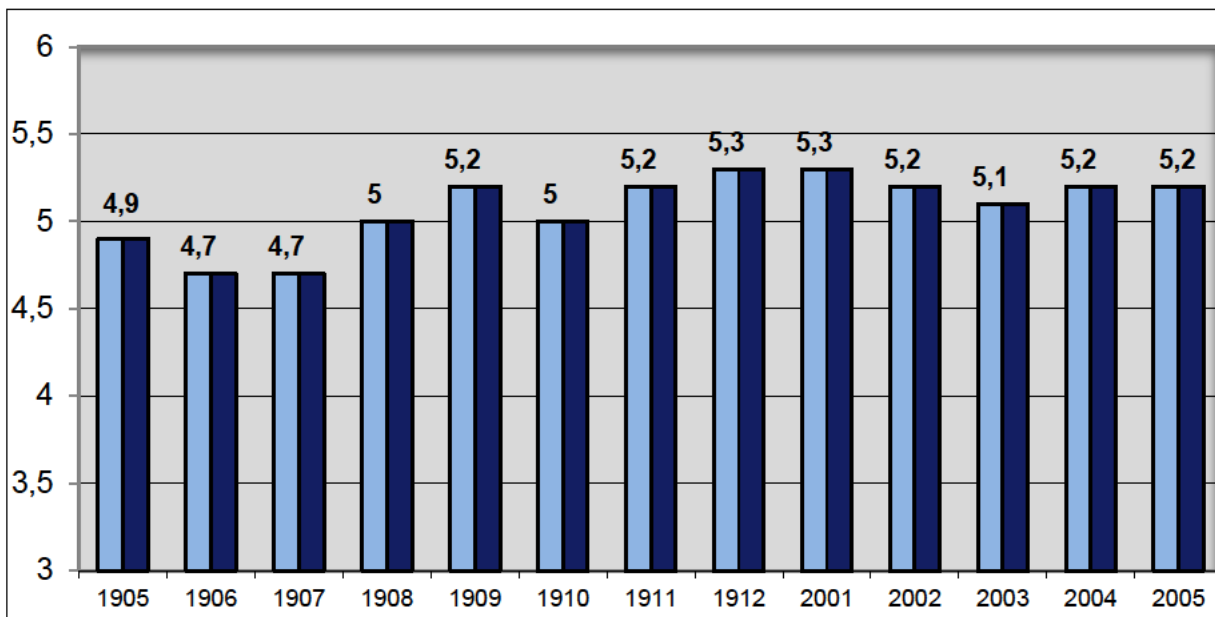
2.2 Ärendebalans tvistlösningsärenden

2.3 Hanteringstid obligatoriska ärenden (genomsnitt under de tre senaste månaderna)

2.3 Hanteringstid tvistlösningsärenden

2. Rekrytering

Vi arbetar med att anställa två nya föredragande jurister för att börja efter sommaren.

3. Referat

Då rådets arbetsordning nu trätt i kraft är det rådet som ska besluta om referat. För att förenkla detta arbete kommer kansliet att föreslå en rutin för rådets arbete i denna del. Rådet kommer att få ta ställning till rutinen inför nästa rådsmöte.

4. Beräkningsverktyg för sveda och värk

Sedan en tid tillbaka finns det på nämndens hemsida ett verktyg för beräkning av sveda och värk (se Skadereglering – kalkyler - längst ned på sidan). Verktöget har kommunicerats med bolagen och kan med fördel användas för att beräkna ersättningen för sveda och värk.

5. Beräkningsverktyg för förlust av tjänstepensionsavsättningar vid tidsbegränsad inkomstförlust

Folksam har föreslagit att kansliet ska utforma ett verktyg för att olika aktörer enklare ska kunna beräkna tjänstepensionsförlusten vid tidsbegränsad inkomstförlust. I dag finns det enligt uppgift olika beräkningsverktyg i branschen och tanken är att ett gemensamt verktyg kan säkerställa att denna ersättning beräknas på ett likartat sätt och med en god kvalitet. [REDACTED] har fått i uppdrag att utarbeta ett sådant verktyg, som bolagen kommer att få lämna synpunkter på innan det tas i bruk.

6. Information om det digitala arbetet i nämnden och dess kansli

Under 2019 arbetade vi med att flytta nämndens portal till en ny plattform i en molntjänst eftersom det fanns säkerhetsbrister i den tidigare plattformen. Den nya portalen togs i bruk i februari 2020.

Digitaliseringsplan i prioritetsordning (from 2020)

Externt (skadade/ombud/bolag):

1. Digitala promemorior och akter i obligatoriska ärenden ska kunna ges in i PDF-form via portalen.
2. Förbättrad uppladdning för handlingar i tvistlösningsärenden. Den digitala nämndpromemorian skapas automatiskt hos kansliet. Två separata vyer byggs in i portalen, en för skadade och ombud och en för bolag.
3. Förbättrad uppladdning för handlingar i obligatoriska ärenden (nämndpromemoria och akt). Den digitala nämndpromemorian skapas automatiskt hos kansliet.

Internt (nämndledamöter och kanslipersonal):

1. Uppgradering av ärendehanteringssystemet W3D3.
2. Digital signering av yttranden.
3. Digitala sammanträden för nämndledamöter

7. Pågående och kommande arbetsgrupper (utöver de som rapporterar vid detta rådsmöte)

a. Pågående arbetsgrupper

- i. Förbehåll – vid förra mötet beslutades att arbetsgruppen närmare skulle utreda hur preskriptionsfrågan ska hanteras i ärenden där det blir aktuellt att lämna ett förbehåll. Gruppen kommer att presentera sitt förslag vid rådsmötet i september.
- ii. Missfall – arbetet pågår och gruppen kommer att presentera sitt förslag under hösten, troligen vid novembermötet.

b. Kommande och redan beslutade arbetsgrupper

- i. Merinvaliditet – arbetet med ett direktiv till arbetsgruppen kommer att börja efter sommaren
- ii. Barnschablon – under våren har det framkommit att det finns olika syn på om man vid beräkningen av inkomstförlust i dessa ärenden ska utgå från faktisk inkomst som skadad eller använda en schablon. Mot den bakgrunden beslutade vi att återuppväcka den tidigare arbetsgruppen och låta den utreda även andra frågor inom området som kan behöva ses över. Rådsledamöterna kommer att få lämna synpunkter på direktiven innan arbetet börjar.
- iii. Temporär invaliditet – det finns ett förslag om att återuppväcka den gamla gruppen för att utreda hur ersättning för lyte och bestående men ska beräknas när den skadade har en temporär invaliditet under en längre tid och därefter blir återställd. Det har sagts att den skadade i vissa situationer kan bli överkompenserad.

8. Intressanta domar/prövningstillstånd från HD

- a. Ö 5362-19 – HD har beviljat prövningstillstånd i detta ärende som hissats från TR. Frågan gäller om en fordran på ersättning för inkomstförlust preskriberas i sin helhet vid en och samma tidpunkt eller successivt efter det att varje enskild inkomstförlust uppstår. Fram till dess att HD dömer i frågan kommer nämndärenden där denna fråga är aktuell att få anstå och skickas tillbaka till bolaget.
- b. T 909-19 – HD fann att en begäran från en skadad om omprövning av ersättning för inkomstförlust inte medför att frågan om det funnits ett samband mellan trafikolyckan och skadan ska prövas på nytt. Däremot kan en senare förändring av arbetsoförmågan medföra en prövning av frågan om den förändringen är en följd av den ursprungliga skadan.

9. Nytt systemstöd vid beräkning av pensionsförlust

Arbetet med ett nytt systemstöd för pensionsförlustberäkning har legat nere under den senaste tiden på grund av coronasituationen och kommer att återupptas efter sommaren då det förhoppningsvis åter går att ha fysiska möten i huset med representanter för försäkringsbolagen. Målsättningen att lansera en färdig tjänst i slutet av 2020 eller i början av 2021 kan därför komma att justeras något.

10. Information från Svensk Försäkring

- a. Rådet har vid det förra rådsmötet föreslagit Svensk Försäkring att se över de delar i det medicinska tabellverket som rör besvär med nedsatt sexualfunktion, eftersom det medicinska tabellverket skulle ses över i vissa andra delar.
- b. Kansliet har föreslagit att Svensk Försäkring ska se över frågan om kumulering närmare, framförallt i de situationer då läkare från flera specialiteter är inblandade.
- c. Svensk Försäkring har meddelat att dessa två frågor numera ingår i det pågående arbetet med översyn av det medicinska tabellverket och inom kort kommer att fördelas till en arbetsgrupp.
- d. Den 9 juni 2020 är frågan om nytt medicinskt tabellverk uppe för beslut Svensk Försäkrings styrelse. Om styrelsen godtar förslaget kommer det nya tabellverket (Medicinskt tabellverk 2020) att läggas upp på Svensk Försäkrings hemsida.

Anmälan om fråga till rådmötet 9 juni 2020

Vi har fått tillbaka ett ärende från Trafikskadenämnden och är undrande till skrivningen i yttrande och den nya princip i handläggningen som skrivningen innebär.

Ärendet gäller en person som yrkar ersättning för inkomstförlust fram till 67 år. Personen är född 1958 och fyller 66 år 2024 vilket innebär att om riksdagen beslutar att höja åldern för sjukersättning och arbetsskadelivränta från 65 till 66 år 2023 så kommer denna person att omfattas av förändringen.

I yttrandet står följande: "Från och med den 1 januari 2023 kommer rätt till sjukersättning och arbetsskadelivränta med all sannolikhet att ändras från dagens 65 år till 66 år. Hur övergångsbestämmelserna kommer att se ut i detta hänseende är ännu inte fastslaget men troligtvis kommer XX att omfattas av denna ändring och därför ha rätt till sjukersättning och arbetsskadelivränta fram till 66 års ålder."

Nämnden har beslutat att inkomstförlusten, med samordning av sjukersättning och arbetsskadelivränta, ska ersättas fram till 66 år med motiveringen att skadelidande med "all sannolikhet" kommer att omfattas av förändringen. Problemet är att något beslut som medför förlängning av sjukersättning och arbetsskadelivränta inte har fattats av riksdagen och det är idag oklart när detta beslut kan komma. På Pensionsmyndighetens hemsida står följande:

Riktålder införs

Ett nytt begrepp, riktålder, införs i socialförsäkringsbalken. Det innebär att åldern för när man tidigast kan ta ut allmän pension, eller få garantipension och bostadstillägg, kommer att kopplas till medellivslängdens utveckling. Riktåldern ska beräknas första gången 2020 och sedan tillämpas sex år senare. Det finns dock inga konkreta lagförslag lagda ännu kring tillämpningen av riktåldern. Förslag ligger på att åldern när man kan få grundskydd, idag 65 år, ska höjas till 66 år från 2023 och att riktåldern sedan ska användas från 2026. Prognosen visar att åldern då blir 67 år.

Med hänsyn till rapporten om arbete efter 65 år, som rådet godkände vid sammanträdet 190923, var väl meningen att nämnden skulle korrigera informationsbladet som bifogas yttrandet och där informera om att den skadelidande har rätt att återkomma till bolaget för prövning av rätten till omprövning vid ändrad riktålder och därmed ändrad ålder i socialförsäkringen. I de fall där arbete längre än aktuell "pensionsålder" (65 år) accepteras utgår inkomstkalkylen utifrån aktuella förhållanden. Vi uppfattade inte rapporten så att vi redan idag, 3 år innan eventuell förändring, skulle utgå från att ersättning för inkomstförlusten ska lämnas fram till fram till 66 år för personer födda 1958 och senare med samordning av sjukersättning och eventuell arbetsskadelivränta.

- Är det verkligen nämndens mening att vi ska beräkna framtida ersättning utifrån tänkta kommande beslut från riksdagen?
- Gäller detta även andra förmåner som kan föreslås förändras men där beslut saknas och som då kan komma att påverka ersättning till skadelidande?

Trygg-Hansas uppfattning är att beslut om ersättning måste bygga på det som vi faktiskt vet här och nu och som faktiskt är beslutade.

2020-05-08

Utdrag av mejlsvar från kansliet till Trygg-Hansa den 8 maj 2020

██████████

Jag svarar på mailet i egenskap av föredragande på sammanträdet där detta ärende togs upp. Jag har varit i kontakt med ██████████ med anledning av frågorna som du skickade till ██████ för ett tag sedan. Jag ska försöka svara på dina funderingar utifrån hur nämnden ser på frågan i detta ärende och utifrån ██████ synpunkter.

Nämnden kom inledningsvis fram till att den skadelidande hade gjort sannolikt att han skulle ha arbetat heltid till 67 års ålder, d.v.s. till år 2025. Därefter kom nämnden fram till att samordning med sjukersättning bör ske till 66 års ålder.

Frågan handlar alltså om huruvida vi ska räkna med att den s.k. pensionsgruppens överenskommelse om att höja maxåldern för försäkringsförmåner såsom sjukersättning från 65 år till 66 år kommer att bli lag och träda i kraft 1 januari 2023 samt att den skadelidande kommer att omfattas av denna ändring. I det här ärendet får det konsekvensen att samordning med sjukersättning skulle kunna ske till 66 års ålder. Att denna ändring ska ske är ett förslag från pensionsgruppen men har ännu inte lagts fram i riksdagen.

Den framtida inkomsten som oskadad – liksom den som skadad – ska beräknas efter vad som är sannolikt. I detta ärende ansåg nämnden att det måste anses vara väldigt sannolikt att det blir som en enig pensionsgrupp har bestämt och gått ut till folket med. Sannolikheten för ett sådant antagande måste anses vara högt över motsvarande sannolikhet för att den skadelidande skulle ha arbetat till 67 års ålder. I dagsläget har ju nämnden inte heller lagt sig på lagstadgad pensionsålder utan på eller i närheten av det statistiska medelvärdet, som ju kan ligga långt från den enskildas pensionsålder. Eftersom nämnden i detta ärende ansåg att det är sannolikt att ändringen kommer att ske samt att den skadelidande kommer att omfattas av denna ändring kom nämnden fram till att samordning med sjukersättning kunde förordas till 66 års ålder.

Om en skadelidande kan göra sannolikt att han eller hon skulle ha arbetat längre än till 65 års ålder som oskadad är det också sannolikt att han eller hon kommer att omfattas av denna ändring om han eller hon som oskadad skulle ha gått i pension efter den 31 december 2022. Det ska poängteras att en sådan bedömning grundar sig på den breda politiska överenskommelse som det i detta speciella fall är fråga om.

Trevlig helg!

Med vänlig hälsning

██████████